

אמרות טהורות

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פנימי

פרשת צו • שבת
הגדול • פסח

תשפ"ה • גליון קנ"ה

הוקדש ע"י

הרה"ג ר' בן ציון ישכר הירשליך שליט"א

יו"ל ע"י

מכון בארות יצחק זוטשקא

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לתרומות והנצחות ולקבלת הגליון במייל:

biz1441441@gmail.com

בשיתוף:

לחיוזק קנין אישי בתורה

03-800-9090

a038009090@gmail.com

לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ועדכוני חצר הקודש

מערכת זוטשקא: 072-3181866

עמודי התווך

לעילוי נשמת הרה"ח ר' משה יעקב ב"ר שלום אליעזר ראטער ז"ל	הרה"ג ר' יעקב יהושע ענגלנדער שליט"א	הרה"ג ר' חיים בעק שליט"א
---	--	---------------------------------------

שותף נאמן

לע"נ מרת אביבה ב"ר אליעזר מרדכי ע"ה גלב"ע כ"א אלול תשפ"ד	הר"ר החפץ בעילום שמו הי"ו	הר"ר אברהם ישעי' זולדאן הי"ו
---	--	---

הוקדש ע"י

הרה"ג ר' בן ציון ישכר הירשער שליט"א

לע"נ זקנו

מרן פוסה"ד הגאון הגדול

רבי שמואל ב"ר יוסף צבי הלוי וואזנר זצוק"ל

בעל שבט הלוי

עלה ונתעלה לשיבה של מעלה,
ליל הסדר - ט"ו ניסן תשע"ה

פרשת צו

ליל שבת קודש (פרשת פרה) תשפ"ד

וטהרה היא מדריגה גדולה "ואין אחיו הכהנים נוגעים בו" שלא לכל אדם יכול לבוא למדריגה הזאת, ורק מי ששפל בעיניו שמחזיק עצמו לטמא הוא זוכה לטהרה זו אבל מי שמחזיק עצמו לטהור אין לו נגיעה לטהרה זו וזהו שאמרו שמהרת טמאים ומטמאה טהורים, עכתדה"ק.

והנה להבין מעט דבריו הק' לפי מיעוט השגתינו במ"ש דטהרה היא מדריגה גדולה יותר מקדושה, ולכאורה מקובל לדעת שקדושה היא למעלה ממדריגת הטהרה וכן בברייתא דרבי פנחס בן יאיר טהרה קודמת לקדושה, וכן מדוע פרישת כהן גדול להכנס לפני ולפנים יש בזה נגיעה לכל הכהנים ומתייחס לבחינת היראה, והפרישה של הכהן השורף את הפרה אין לזה נגיעה לכל הכהנים ומתייחס לבחינת האהבה.

והנה בנעם אלימלך שם מבאר הטעם שבפרשה ראשונה של קריאת שמע כתוב "בכל מאודך" ובפרשה שני' של ק"ש לא נאמר "ובכל מאודיכם", דבפרשה ראשונה הורה לנו הדרך אשר נלך בה ע"י עבודת התפילה, דהיינו "בכל לבבך" איזה עבודה שבלב היא תפילה דמתחילה צריך לשום על לבו יראת ד' וגדולתו, ואח"כ "ובכל נפשך" דהיינו לגמול את נפשו כדכתיב "גומל נפשו איש חסד" דהתפילה בכונה היא גמילות חסד לנפשו, ואח"כ "ובכל מאודך" דהיינו לאחר שמוציא

"זאת תורת העולה וגו'", בספה"ק נעם אלימלך כתב לרמז בפסוק זה שהתורה חשובה כנגד הכל, וזהו "היא העולה על המזבח וגו'" שהתורה למעלה מן המזבח כי הקרבנות מכפרים כל אחד על חטא שלו אבל התורה מכפרת על הכל, ו"אש המזבח תוקד בו" פירוש כמו שהי' בא אש על המזבח מן השמים כן תוקד התלהבות אש במי שעוסק בתורת ד'. וביאר שם שיש ב' מדריגות זו למעלה מזו דהיינו יראה ואהבה, ואף שתשובה מאהבה עדיפה מתשובה מיראה מכל מקום אי אפשר להשיג מדת אהבה תיכף, וצריך להיות בהדרגה קודם יראה ומן היראה יבוא אל האהבה. וכתב שם לרמז בדברי הגמרא (יומא ח.) אהא דאיתא "שבעת ימים קודם יוה"כ מפרישין כה"ג וכו'", וכן איתא (פרה ג' א') "שבעת ימים קודם לשריפת הפרה מפרישין הכהן השורף את הפרה וכו'", ומה הפרש בין זה לזה "אלא שזה פרישתו לקדושה ואחיו הכהנים נוגעים בו וזה פרישתו לטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעים בו", וביאר הנעם אלימלך שבזה רמזו רז"ל על ב' מדריגות הנ"ל של יראה ואהבה ושתי הפרישות לתקן שבעת המידות הן באים ולכן מפרישין אותם שבעת ימים, אלא "שזה פרישתו לקדושה" פירוש להיות מזומן לעבודת השי"ת "ואחיו הכהנים נוגעים בו" פירוש שזה נוגע לכל ישראל להיות מזומן ומקודש לעבודת השי"ת, אבל פרישת הכהן השורף את הפרה היא לטהרה

אותו עוון ועל המיתה שנשתלשלה ממנה וזה נעשה ע"י עסק התורה שהיא עץ חיים למחזיקים בה.

ובספה"ק עבודת ישראל כתב שפרשת פרה מדאורייתא וכמו שנרמז בפסוק "זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמר", שכאשר אין בית המקדש קיים אמירת הפרשה תחשב במקום עשיית הפרה, ולפי המבואר דשורש טהרת פרה הוא עסק התורה מובן שבפרשת פרה הכתובה בתורה בה טמון שורש הטהרה.

והנה בספה"ק תולדות יעקב יוסף איתא בשם הבעש"ט זי"ע, דענין אפר פרה שמטהר טמאים ומטמא טהורים רומז לענין שלא לשמה שהיא מטהרת את הטמאים אבל לטהורים ראוי ללמוד לשמה דייקא.

ובספה"ק הנ"ל (פ' בראשית) כתב דמה שאמרו רז"ל (סוטה כ"ב:) "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", היינו שכך צריך להיות וא"א לדלג על לימוד שלא לשמה כי כך יסד הבורא שצריך לעלות משלא לשמה למדריגת לשמה, וע"ש מה שביאר בזה.

וי"ל במה שארז"ל בשורף את הפרה שפרישתו לטהרה ולפיכך אין אחיו הכהנים נוגעין בו, וברש"י ז"ל (שם) כתב שמפני שהקילו בו לטמאו ולעשותו טבול יום כדי להוציא מליבן של צדוקין שהיו אומרים שרק במעורבי שמש היא נעשית לכן החמירו בו שאין אחיו הכהנים נוגעים בו, וע"ד הרמז י"ל הכונה שאע"פ ששם טהרה מורה על טמא שנטהר משא"כ קדושה מורה על קדושה מעיקרו, אכן מכיון שהצדוקים

בשפתיו ובדיבורו הוא בא אל האהבה דהיינו שמתפלל בכל חושיו וכוחו וכוונתו במאוד מאוד בהתלהבות גדולה, אבל בפרשה שני' שהיא הוראת הדרך ע"י התורה הקדושה כמו שדרשו רז"ל (סוכה מ"ו:) עה"פ (דברים כ"ח א') "והי' אם שמוע" "אם שמוע בישן תשמע בחדש", ר"ל כאשר יהי' הלימוד אף שלא לשמה שאצלו התורה כאילו דבר ישן, "תשמע בחדש" שממילא יבא ללימוד לשמה כאילו מקבל התורה מחדש בסיני מפי הגבורה דוהי אהבה גדולה והתלהבות עצומה, ולכן אין צריך לפרש עוד "בכל מאודיכם" לרמז על אהבה כי ממילא בא מתוך שלא לשמה אל לשמה, עתכדה"ק.

ומזה נלמד שעבודת התפילה עיקרה ביראה וצריך להשתדל לבוא על ידה לאהבה אבל בלימוד התורה ממילא יבוא לאהבה וא"צ לפרש בה בכל מאודיכם, ועבודת כהן גדול ביוה"כ מיוסדת על עבודת התפילה שעבודת הקרבת קרבנות ועבודת התפילה ענין אחד להם שהרי תפילות במקום קרבנות תקנום, וכאשר נכנס כהן גדול ביוה"כ לפני ולפנים הי' מתפלל שם תפילה קצרה עבור כל ישראל, והיו אז כל ישראל ביראה גדולה ולכן לא הי' מאריך בתפילתו כדי שלא להבעית את ישראל. אכן עבודת השורף את הפרה להכין אפר טהרה עבור כל ישראל מרמז יותר לעסק התורה, וכמו שכתוב זאת חוקת התורה ולא כתיב זאת חוקת הפרה, וכן כתוב בפרשה זו "זאת התורה אדם כי ימות באוהל ודרשו מזה רז"ל שהאדם צריך להמית את עצמו באהלה של תורה ומזה נלמד שעיקר טהרת הפרה שייכת לעסק התורה, ואף שבפועל הי' צריך לשרוף את הפרה ולהזות מאפרה על הטמא, אבל בפנימיות הדברים עיקר הכפרה היא על

האש", על דרך ששאל אחד את הרב המגיד זי"ע האיך נוטלין התלהבות להבורא ית' והשיב לו שמי שזקוק לאש מחפש באפר, וכן רמז הכתוב "והרים את הדשן" היינו אפר שבחינת "אנוכי עפר ואפר" תרומם אותו, "אשר תאכל האש" רצה לומר שיבוא עי"ז לידי אש התלהבות עכדה"ק, נמצא שדייקא ע"י בחי' אפר פרה שבא מחמת שברון לבו של השורף את הפרה שבא מטומאה לכלל טהרה מזה דייקא זוכין למעלת האהבה וההתלהבות בעבודת השי"ת.

והחידושי הרי"ם זי"ע אמר שאפר פרה מרמז שע"י שהאדם נעשה בטל כאפר יכול לזכות לטהרה, ונתנו שם מים חיים הרומזו להארת התורה כי רק ע"י ביטול כעפר ואפר אפשר לזכות לחיות והתחדשות בתורה, ולכן פרשת פרה קדמה לפרשת החודש כי ע"י ביטול באפר זוכין לחיות בתורה וטהרה זו שייכת גם בזמן שאין ביהמ"ק קיים, עכדה"ק.

ויהי רצון שנזכה להטהר ולהתקדש ולדבקות בתורה ולטהרת התורה ונזכה להיות כלים טהורים לקבל הארת הימים המבורכים הבעל"ט, ולומר לפניו שיר חדש על גאולתינו ועל פדות נפשינו במהרה בימינו אמן.

היינו אותם שנאמר עליהם אל תצדק הרבה טוענים שמי שהי' טמא ונטהר אינו יכול לזכות לטהרת פרה, ולהשיג דביקות ע"י התורה הקדושה שהיא פנימיות טהרת פרה לכן היו עושין אותו בטבול יום דייקא, וכמו שבלימוד התורה צריך להקדים תורה שלא לשמה לפני לימוד תורה לשמה, שע"י יהי' לבו נשבר בקרבו ויהי' עפר ואפר בעיני עצמו ואז דייקא יזכה לדביקות בתורה ולטהרה אמיתית, נמצא שזה גופא שפרישתו לטהרה והיו מטמאין אותו כדי שיהי' בגדר טהור שנטהר הרי הי' לבו נשבר בקרבו, ולכן אין אחיו הכהנים נוגעים בו כלומר שהי' מעלתו למעלה מהשגתם, ובתורה דייקא מתגלה גודל האהבה ע"י שמתבוננים שהתיר הקב"ה להשתמש בכלי חמדתו וללמוד שלא לשמה כדי שממנה נבא אל לימוד התורה לשמה, לכן מעלת השורף את הפרה שהי' מוכרח ג"כ להיות טמא שנטהר עלתה על מעלת הכהן גדול אע"פ שפרישתו לקדושה ולא הי' צריך להיות טבול יום, וכמו שכתב בנעם אלימלך שזה רמז שמטהרת טמאים, פירוש שרק מי שמחזיק עצמו כשפל וטמא הי' אפר הפרה מטהר אותו ובזה עלתה מעלתו יותר משאר עבודות הקודש.

ובספה"ק דגל מחנה אפרים כתב עה"פ "והרים את הדשן אשר תאכל

סעודה ג' (פרשת פרה) תשפ"ד

לקראת ליל הסדר הקדוש הבעל"ט, והוקדמה טהרתן של ישראל לפרשת החודש

השי"ת נתן לנו ברחמיו את הד' פרשיות כדי שנוכל לתקן את נפשותינו

דיש מדרשין חלוקין יש מי שאומר נשמותיהן של צדיקים ויש מי שאומר כבשים של אש, והיינו דאמרינן בשמונה עשרה בעבודה "ואישי ישראל ותפילתם מהרה באהבה תקבל ברצון", וכ"כ בטור או"ח (סי' ק"כ) ובט"ז (שם) כתב דהוא הפשט המכוון.

והנה הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע כתב בצעטיל קטן שלו שאפשר לקיים מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל", ע"י שמדמה בנפשו ומצייר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים והוא בשביל קדושת השי"ת שובר טבעו ומפיל את עצמו לתוך האש על קידוש שמו ית', וכתב שיש לכיין כן בפסוק ראשון של קריאת שמע ובברכה ראשונה של שמונה עשרה, וגם בשעת אכילה יכוין שהי' משמח את עצמו בקידוש שמו ית' יותר מהנאה הגשמית אך הוסיף ע"ז שלא ישטה עצמו להיות כגונב דעת עליונה ח"ו.

ויתכן שמה שמיכאל שר הגדול מקריב נשמותיהן של צדיקים ע"ג מזבח העליון, היינו אותן צדיקים שחיים תמיד במסירות נפש ובכל עת מציירים בנפשם שמפילים עצמם לתוך כבשן האש על קדושת שמו ית', ובודאי קרבן זה מתקבל לרצון לפני כסא הכבוד לכפר על ישראל ולהגן בעדם מכל צרה וצוקה.

אכן לפי הפירוש השני שהביא התוס' היינו כבשים של אש, ויתכן שרומז על מה שכל יהודי כובש את יצרו ומכניע את אש היצר וכל הזוכה את יצרו נחשב כאילו הקריב קרבן, וזהו הכבשים של אש שמיכאל שר הגדול שהוא המליץ טוב על ישראל מקריבן לרצון לפני השי"ת.

כדי שנוכל להכין כלים טהורים לקבלת השפע הנשפע בימים המבורכים הבאים עלינו לטובה.

וביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס דהיינו בטהרת המח והלב כמ"ש בחידושי הרי"ם ועוד ספה"ק שאין עליו כיס ונרתיק כשאר האברים, ועתה הזמן לבקש על טהרת המח והלב שהם צריכים להיות משכן להשראת השכינה.

והרמ"ק זי"ע קבל מאל"י הנביא ז"ל שאמירת הפסוק "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" היא סגולה לטהרת הלב, והיינו ע"ד שאמר הרה"ק מצאנו זי"ע "אש" א פייער, "תמיד" שטענדיג, "תוקד" זאל פלאקרן, "על המזבח" אויפן הארץ, ואפילו נכשל בחמורה שבחמורות "לא תכבה" ס'זאל זיך נישט פארלעשן, וביאור דבריו שאש התורה בכוחה לנקות ולטהר את הלב מכל שמץ חטא ועון וכמ"ש "הלא כה דברי כאש".

והרה"ק בעל נעם אלימלך זי"ע (בליקוטי שושנה ד"ה אור זרוע לצדיק) אמר ברמז הכתוב "כי ד' אלוקיך אש אוכלה הוא", ר"ל אכילתו של הקב"ה היא אש והיא התורה הנקראת אש, וזהו ג"כ "את קרבני לחמי לאשי" דקרבן שהוא "לחמי לאשי" היינו לעסוק בתורה הנקרא אש עכ"ל.

ובש"ס (חגיגה י"ב:) איתא דברקיע הנקרא זבול בו נמצאים ירושלים ובית המקדש ומזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, ובהגהות הב"ח נוסף שם מאי מקריב וכי תעלה על דעתך שיש לשם כבשים אלא מקריב נשמתן של צדיקים עכ"ל, ובתוס' (סוף מסכת מנחות) כתב

ובגמרא (מנחות ק"י.) איתא עה"פ (דברי הימים ב' ב' ג') "הנה אני בונה בית לשם ד' אלוקי להקדיש לו להקטיר לפניו קטורת סמים ומערכת תמיד ועולות לבוקר ולערב לשבתות ולחדשים ולמועדי ד' אלוקינו לעולם זאת על ישראל", וכיצד "לעולם זאת על ישראל" אמר רב גידל אמר רב זה מזבח בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, ורבי יוחנן אמר אלו תלמידי חכמים העוסקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם, אמר ריש לקיש מאי דכתיב "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם" כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם, אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא מנחה ולא אשם" עכ"ל הגמ', וביאר רש"י ז"ל שהתורה עצמה מכפרת על העוון ומהרש"א ביאר שהתורה משמרתו מכל חטא ועוון, והיינו דאף שעולה באה על הרהור הלב אבל העוסק בתורה לבו משומר מכל הרהור חטא, וכמו שכתב הרמב"ם דאין מחשבת עבירה מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה, והתורה היא כחומת אש השומרת על הלב ועל המח ועל כל אברי האדם וכל אישי קודש אלו מתקבלים ברחמים וברצון על מזבח העליון, וכל זה נרמז בפסוק "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה".

וטהרת פרה כשעדיין לא זכינו לקיימה בפועל ממש מ"מ "זאת חוקת התורה" כתיב, כי עסק התורה הוא מטהר אותנו וכמ"ש "זאת התורה אדם כי ימות באוהל" שע"י שממיתין עצמן באהלה של תורה נטהרין מכל טומאת מת שנגרם בעטיו של אותו עוון.

ואיתא בילקוט משלי (רמז תתקלה) הרבה לקיחות צויתי אתכם בשביל לזכות אתכם, אמרתי לכם "ויקחו אליך תרומה" שמא בשבילי לא בשביל לטהר אתכם, אמרתי לכם "ויקחו לי תרומה" לא בשביל שאדור ביניכם אינו אומר ויקחו אלא "ויקחו לי" אותי אתם לוקחים, "ויקחו אליך שמן זית זך" כדי לשמור נפשותיכם הנמשלה לנר שנאמר "נר אלוקים נשמת אדם", וכן "ולקחתם לכם ביום הראשון" אמר הקב"ה ויתרתי לכם את עוונות הראשונים ומעתה ראש לחשבון הוא, עכת"ד הילקוט.

והיינו שע"י טהרת פרה זוכים להשראת השכינה בהקמת המשכן ובהשראת השכינה בכל בית מישאל כמ"ש בספה"ק עבודת ישראל, וזוכים לשמור על הנשמה הנמשלה לנר וזוכים לפתוח דף חדש ראשון לחשבון עוונות, והשי"ת מצפה כביכול לפתוח עמנו דף חדש להיות שכינתו עמנו כימי קדם ואנו מצפים לכך שיקויים בנו "ונגלה כבוד ד' וראו כל בשר יחדיו כי פי ד' דבר".

וכאשר עומדים אנו שלושים יום קודם לחג מייחלים אנו שע"י קריאת פרשת פרה ופרשת הקרבנות נזכה לעשותו בפועל ממש ולהכנס לחג הקדוש בטהרה, ובשבת זו מוסיפים בגדרים ובסייגים מכל פגעי הטכנולוגיא שח"ו לא יגרשו את השראת השכינה מתוך ביתינו, וככל שמתחזקים בגדרי הטהרה מקרבים את גלוי השכינה הקדושה בקרב ישראל.

והרה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע אמר בני הנעורים, אני אהי' פועל לכל על לשעבר שיהי' הכל נמחל כאילו לא הי', ורק מכאן ולהבא תצייתו להניח כל אחד מעט

להיות ראוי למשכן השי"ת, אז נזכה ג"כ לסייעתא דשמיא בחינוך הבנים שהם צאן קדשים שלנו, כי הרי ידוע כמה גדול צערן של אלפי משפחות מישראל שבגין נסיונות הטכנולוגיא של עקבתא דמשיחא נפלו ונשרו פירות יקרים נשמות טהורות מעל האילן שלהם, וצער זה גדול יותר מכל צער אחר ד' ישמרינו, אכן כאשר נשתדל בכל יכולתנו לעשות מצידנו את כל מה שניתן לעשות לטהר את מחנינו אז נזכה להבטחת הנביא שיהי' צאצאנו צאן קדשים "וידעו כי אני ד'".

ויהי רצון שיהי' ד' אלוקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו ונזכה לגדל זרע קודש בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות על ישראל שלו, ונזכה לטהר את נפשינו ואת מחננו עד שעיי"ז נזכה לומר לפניו שיר חדש על גאולתינו ופדות נפשינו במהרה בימינו אמן.

האש שלו לתורה ולתפלה למקום הראוי, "ריח נחוח אשה לד'" כל מה שנותנים האש במקום זה לד' הוא כמו קרבן ראו שתצייתו ויהי' לכם טוב בעולם הזה ובעולם הבא (ליקוטי הרי"ם עבודת השי"ת). ובהפטרת פרשת פרה כתוב "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו' ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר ואת רוחי אתן בקרבכם וגו'", כלומר שכאשר האדם עושה מצדו את אשר ביכלתו להתקדש ולהטהר, אז השי"ת גומר בעדו הטהרה לטובה.

והנביא מסיים נבואתו "כה אמר ד' אלוקים עוד זאת אדרש לבית ישראל לעשות להם ארבה אותם כצאן אדם כצאן קדשים וגו' וידעו כי אני ד'", רמז לנו הכתוב שכאשר אנו נעשה בכל יכולתנו לטהר את הבית מכל מכשול העשוי למנוע את השראת השכינה ולטהר את לבבינו

דרשת שבת הגדול

שנת תשפ"ד

לכרוב, וכמו כן צריך להבין מה ענין קטגור בצורת שור ואם מפני שמזכיר מעשה עגל למה עד דאתא יחזקאל לא התפלל נביא על זה, ומי לנו גדול ממשה רבינו שנאמר בו "בכל ביתי נאמן הוא" ולא התפלל להרחיק פני שור ממרכבה.

וביאר שם במתק לשונו שארבע חיות הנושאות את הכסא מרמזין לארבע מעלות שנצרכות לאיש הישראלי בעבודת השי"ת, הארי רומז למידת הגבורה הנשר רומז למידת הזריזות, השור רומז לכח לסבול עול מצות ולא לרבוץ תחת משאו וכמאז"ל (עבודה זרה ה':) "לעולם יעשה אדם עצמו כשור לסבול עול מצוות", והאדם רומז לשכל ולהתבוננות בדעת ומחשבה כי רק לאדם חננו הבורא בדעה והשכל.

והנה ארבע מעלות אלו הנרמזות בארבע החיות נראות כנושאות את כסא הכבוד, אבל באמת הן נושאות ע"י הכסא כי רק בעזרת השי"ת יזכה האדם לשלמות בג' מדרגות אלו, והנה בזמן שהיו ישראל על אדמתם היו סובלים עול מצות בקיום כל המצוות התלויות בארץ וכל הקרבנות כולם, אך משגלו לבבל הוקל מעליהם מאוד עול המצוות ואז השור שבמרכבה שמרמז על כח לסבול עול מצות נהפך לקטגור, כי בעוונותיהם נתחייבו גלות ואין מקיימים מצוות אלו הצריכות לכח גדול. ולכן יחזקאל הנביא שראה את המרכבה על נהר כבר ביקש שיתרחק דמות פני שור מן המרכבה,

בשבת הגדול נצטוו ישראל למשוך ידיהם מן הע"ז ולקחת שה לבית אבות, ותיכף נצטוו על מצות סיפור הנס לבנים "והיו כי יאמרו אליכם בניכם וגו' ואמרתם זבח פסח הוא לד'", ובליל הסדר יש מצות והגדת לבנך שלא מצאנו בשאר מצות.

והנה איתא בילקו"ש (רמז ק"ס) עה"פ "וירכב על כרוב ויעף" א"ר אחא למה הדבר דומה למלך שבאו שונאים ושבנו את בנו והיו עבדיו מציעין לו את הקרון כדי שירדוף אחריהם, אמר המלך אם אמתין אני עד שיציעו את הקרון בני אבד מה עשה המלך נטל סוס אחד מן הקרון ורדף אחריהן, כך נטל הקב"ה כרוב אחד מן כסא הכבוד ורכב עליו ועשה מלחמה עם המצריים" עכ"ל, וכמובן שהכל דרך משל.

ובספר מנחת עני לבעל ערוך לנר זי"ע (פרשת בא) ביאר הענין עפ"ד הגמרא (חגיגה י"ג:), "כתוב א' אומר 'ודמות פניהם פני אדם וגו' ופני שור וגו' וכתוב א' אומר 'פני האחד פני הכרוב וגו' ואלא שור לא קחשיב, אמר ריש לקיש יחזקאל ביקש עליו רחמים והסבו לכרוב אמר לפני רבונו של עולם קטיגור יעשה סניגור, מאי כרוב א"ר אבוב כרביא שכן בבבל קורין לינוקא רביא" עכ"ל, והקשה המנחת עני ע"ד המדרש הנ"ל שאמר שנטל הקב"ה כרוב מכסא הכבוד, הרי בכסא הכבוד לא הי' עדיין כרוב עד שהתפלל יחזקאל והפך שור לכרוב, וגם צריך להבין מדוע הפכו דוקא

במדרש (בראשית רבה פ"ה א') עה"פ (ירמיהו כ"ט י"א) "כי אנוכי ידעתי את המחשבות", וז"ל המדרש "ראובן היה עסוק בשקו ובתעניתו ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה והקב"ה היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח", ואמר הרה"ק הרבי ר' בונים זי"ע שאע"פ שיעקב והשבטים היו עסוקים בצום וצעקה לד', והיו מתפללים בכל ליבם שיתוקן ענין מכירת יוסף ואילו יהודה ה' עסוק ליקח אשה, נמצא שלענין בשר ה' ענין יעקב והשבטים יותר לד' אע"פ כן הקב"ה שהוא יודע המחשבות ראה יותר מעשה יהודה וממנו דייקא ה' בורא אורו של משיח, עכדה"ק.

וברמתיים צופים כתב לבאר כונת רבו
הרבי ר' בונים זי"ע, שמחמת שהי' רצון ושבור ממה שלא הצליח למנוע מכירת יוסף והוא ה' המלך ודבריו נשמעים ה' סבור שאי אפשר לו לעשות בעצמו תשובה, לכן ה' עסוק ליקח אשה אולי יוליד בן שיעבוד את השי"ת ויתקן את פגם אביו, ומחשבה זו היתה יקרה בעיני השי"ת, לכן ה' בורא ממנו אורו של משיח, ובהגהת ספר קול שמחה כתב כי לא זו הדרך ולא זו העיר פרשיסחא להתיאש מתיקון נפשו ולהתנחם שבניו שיבואו אחריו הם יתקנו אותו, אלא כונת הרה"ק היתה שהי' יהודה סבור שודאי אבד את כל מה שסיגל מיום הוולדו עד היום, עד שנתיישב בדעתו ואימץ את רוחו וגמר בלבו להתחיל לקיים התורה מחדש כתינוק שנולד והתחיל לחדש עבודתו ממצוה ראשונה שבתורה, וזאת המחשבה היתה כל כך יקרה לפני היודע מחשבות עד שממנה ה' בורא אורו של משיח.

ויתהפך לפני כרוב שהוא צורת נער קטן שמרמז על השלימות שיש בנער בכח אע"פ שאין מושלם בפועל, וביקש יחזקאל הנביא שיחליף הקב"ה השור את הכרוב דהיינו הכח בפועל עם הכח באפשרי וברצון, כי ישראל מתאווים לקיים המצוות התלויות בארץ כשישובו לשם.

ועפי"ז מבאר דברי המדרש כי ישראל לא היו ראויים להנצל מיד מצרים טרם כלות ארבע מאות שנה, כי אם ע"י קבלת וקיום המצוות אשר עבורם יצטרכו לאחוז בארבע המעלות הנרמזות בארבע החיות של כסא הכבוד, והמלאכים חשבו שרק כאשר ישתלמו ישראל בארבע המעלות כמשל הסוסים המושכים את המרכבה אז יצא מלך מלכי המלכים לישע עמו, אבל הקב"ה אמר אם אמתין עד שיציעו את הקרון בני אבד כי אי אפשר להמתין בגאולתן עד שיושלמו באותן מעלות, מה עשה המלך נטל כרוב מתחת כסא הכבוד כלומר שהספיק הכח והרצון שבישראל כדוגמת הנער שיש לו את המעלות בכח ולא בפועל, וכמו שבימי יחזקאל ריחם השי"ת והסכים שיחשב דמות הכרוב שהוא בחינת נער במקום כח השור אשר בכוחו לסבול בפועל, וכמו שאמר הנביא (הושע י"א א') "כי נער ישראל ואוהבהו" באשר ידע השי"ת שלעתיד יהיו מושלמים בד' המעלות הנושאות את הכסא, וזהו שאמר המדרש "וירכב על כרוב ויעוף" נטל כרוב א' מכסא הכבוד לעשות מלחמה עם המצרים להציל את ישראל, עכ"ד הנעימים.

ונראה לבאר בדרך נוסף בס"ד בהקדם מה שנחלקו תלמידי הרבי ר' בונים מפרשיסחא זי"ע, בכונת רבם במה שכתוב

וביקש להפכו לפני תינוק, כי אע"פ שיצר עבודה זרה עדיין לא נעקר מקרב אותו הדור אבל אנשי כנסת הגדולה שהיו בתקופה שלאחר מכן ביקשו רחמים וצערן, זהו שהחריבה את מקדשנו והגלנו לבין האומות ועדיין הוא מרקד בינינו וזכו שימסר יצרא דעבודה זרה לידיהם ובטלו אותו מן העולם, ומכיון שעתידין אנשי כנסת הגדולה לבקש ולהתחנן להציל את הדור הבא מן היצר המסוכן הזה, הרי שיש כבר עתה לקבוע בכסא הכבוד את פני הכרוב שדומה לתינוק זך וטהור כי בעזה"י הדור הבא יהי נקי מזה החטא, וכאשר האבות מזכין את בניהם הרי זה מורה על טוהר לבבם של האבות גם כן.

ועפ"ז יש לפרש דברי המדרש "וירכב על כרוב ויעף וגו'", שכאשר ביקש הקב"ה לגאול את ישראל ממצרים והי' עליהם הקטרוג הללו עו"ז והללו וכו', ואע"פ שמשכו ידיהם מן הע"ז ולקחו להם צאן להקריב לפני השי"ת עדיין הי' הקטרוג לפי שעדיין לא נעקרה יצרא דע"ז מלבם ולא פסקה זוהמתם, ותיכף אחר מתן תורה הי' מכשול נורא בחטא שיש בו לכאור' מבחי' ע"ז רח"ל, אכן אצל הקב"ה עתיד והווה שוין הן ואע"פ שפני שור במרכבה מעורר קטרוג למנוע גאולת ישראל, אבל הקב"ה לקח את פני הכרוב שעתיד להיות במרכבה שמורה איך שצעקו אנשי כנה"ג לפני ד' והצליחו לעקור יצרא דע"ז והדורות הבאים היו נקיים מזה, וכל זה מורה למפרע שאע"פ שהי' נראה כאילו יש פנים ופנימיות של החטא המרומז בפני שור אבל לאמיתו של דבר פני תינוק יש להם לישראל, והאפי זוטרי מגלה על האפי רברבא כלומר מה שהאבות מוסרים נפשם לעקור יצרא דע"ז

והנה כדי ליישב דברי הרמתיים צופים נוכל לומר בס"ד, שכאשר האדם משקיע לחזק את בניו בדרך התורה ומשתוקק שבניו יהיו מעולים יותר ממנו בזה גופא הוא מיישר גם את עצמו כי חינוך הבנים מורה על פנימיות רצון האב, ומי שמחמת שברון לבבו מרגיש שאם הוא איננו כמו שיהודי צריך להיות לפחות יעמיד חיילים נאמנים לצבאו של הקב"ה, בזה גופא הוא עושה פעולה ליישר את לבבו אל השי"ת ומזה גופא יתהפך גם הוא לטובה לעבוד את השי"ת כראוי.

והנה הפנים מרמזים על הרצון והפנימיות והרגלים מרמזים על גמר הפעולה בפועל ממש, והנה בזמן הבית היו למלאכים ולחיות הקודש (עי' תוס' חגיגה שם) שש כנפיים ובשעת החורבן נתמעטו הכנפיים והיו רק ארבעה ולדעת רבנן אותם שמכסות רגליהם נתמעטו, והנה איתא במדרש (ילק"ש יחזקאל א' רמז שלז), דמה שמכסות רגליהן הוא לפי שהן ככף רגל העגל וכדי שלא להזכיר חטא העגל היו מכסות אותן. ולפ"ז י"ל דאע"ג שגם משה רבינו וישעי' הנביא ראו את המרכבה לא חששו לבקש להרחיק פני שור מן המרכבה, לפי שאע"פ שלפעמים מתגלות פני השור שהרי הדרך לגלות לפעמים הפנים אבל אין הדרך לגלות את הרגלים לפני הרב כמ"ש בגמ' שם, וא"כ מכיון שבישראל אין הקב"ה דן מחשבה כמעשה אם הרגלים שמורות על הפעולה מכוסות תמיד אין חשש להתעוררות קטרוג על ישראל, אבל כאשר גלו ישראל לבבל ונתמעטו כנפי החיות ונתגלו הרגליים ביקש יחזקאל רחמים להסיר פני שור מן המרכבה, שלא יתחברו הפנים המורים לפנימיות ולמחשבה אל הרגלים המורים על המעשה.

מהדור העתיד מורה שכן הוא גם בפנימיות
נפשם של הגדולים.

ובמזמור הלל הגדול נרשם שם מלאך על
כל הודאה והוא מזמור שאומרים
אותו מלאכי עליון, ועל "למכה מצרים
בבכוריהם" נרשם שם המלאך ידידא-ל ועל
"ויוצא ישראל מתוכם" נרשם שם מלאך
כרוב-אל, והוא רמז לדברי המדרש שלפי
ידידות עליון לעמו ישראל לקח כביכול כרוב
למהר גאותן.

והנה איתא בחידושי הרי"ם ששבת הגדול
משבית את כל הגדולה שיש בעולם
שתהי' הגאולה והגדולה אך ורק לחי עולמים,
והיינו שהפרישה מן העבודה זרה כוללת גם
פרישה מכל אביזריהו כגון גאולה וכדו',
והנה בש"ס (חגיגה י"ג:) איתא "אמר ריש
לקיש מאי דכתיב "אשירה לה' כי גאה גאה"
שירה למי שמתגאה על הגאים, דאמר מר
מלך שבחיות ארי מלך שבבהמות שור מלך
שבעופות נשר ואדם מתגאה עליהן והקב"ה
מתגאה על כולן ועל כל העולם כולו",
והיינו דארבעתן קבועים בכסא הכבוד והוא
ית' למעלה מהן, ולכא' לפ"ז האיך ביקש
יחזקאל רחמים להרחיק פני השור מן
המרכבה והרי עי"ז נראה חסרון במה
שהשי"ת מתגאה על מלך שבבהמות, וי"ל
בדרך אפשר דרק כאשר האדם מתגאה
עליהן שהוא תכלית הבריאה ממילא גם
השור צריך להיות נכלל בין הארבעה גאים,
אבל כאשר האדם אינו מתגאה עליהם אז
אין צריך להיות במרכבה פני שור דייקא.
והנה פני כרוב הדומה לפני תינוק מרמז על
ענוה ושפלות רוח כדרך התינוק, וכאשר
ביקש יחזקאל הנביא להרחיק פני שור
שבמרכבה כדי שלא יהי' קטרוג מאותו עוון,

הי' צורך לבטל יצרא דע"ז וכן יצרא
דאביזריהו דע"ז דהיינו גאולה וכדו', לכן
ביקש להפכו לפני כרוב, שיהי' האדם
בבחינת אפי זוטרי ואז יבוטל ממנו יצרא
דגאולה ויוכל להיות בתמימות ובשפלות
כתינוק, ואז לא יחסר בכבודו של מקום במה
שנחסר דמות שור כיון שהאדם ג"כ נוהג
בשפלות רוח ובהכנעה.

ובתפילת יוצר אור בשבת קודש אומרים
"המתגאה על חיות הקודש
ונהדר בכבוד על המרכבה", ורומזים בזה
לדברי ריש לקיש הנ"ל שהוא ית' מתגאה על
הגאים הקבועים במרכבה, אולם "זכות
ומישור לפני כסאו" כביכול שענין זכותן של
ישראל הוא חשוב לפניו ית' שיהי' לפני
כבוד כסאו לפי ש"חסד ורחמים מלא
כבודו".

וי"ל דמה שנקרא אנשי כנסת הגדולה בשם
זה וארז"ל (יומא ס"ט.) שהחזירו עטרה
ליושנה שיוכלו לומר "הא-ל הגדול הגבור
והנורא", והקשה החידושי הרי"ם זי"ע
בספר הזכות הרי שם "גדול" הי' גם מקודם
ורק "הגבור והנורא" החזירו, כי ירמ"י אמר
"אי' נוראותיו" ולא אמר נורא ודניאל אמר
"אי' גבורותיו ולא אמר גיבור, ובאו אנשי
כנסת הגדולה ואמרו אדרבא זו היא גבורותיו
ואלו הן נוראותיו אבל "הא-ל הגדול" אמרו
בכל עת, וביאר שעל ידם נתגלה שגם מה
שנראה כגבורה ויראה שכבש כעסו נגד
האומות ונתן להם רשות ליירא את ישראל
הכל הי' מידת הגדולה והחסד, נמצא שע"י
שאמרו "הן הן נוראותיו הן הן גבורותיו"
החזירו מדת הגדולה עכדה"ק.

ולהנ"ל י"ל דע"י שפעלו אנשי כנסת
הגדולה לבטל יצרא דעבודה זרה

בנים על אבותם", כי כמו שלפני גאולת מצרים שהי' צורך לעקור יצרא דעבודה זרה ועדיין לא הי' שעת הכושר לכך, מכל מקום ציוה ד' לקיים מצות "והגדת לבנך" "ואמרתם זבח פסח וגו'" שע"י שמחנכים את הילדים לאמונה שלמה מתגלה פנימיות האבות וזוכין לגאולה בבחי' "ויעוף על כרוב", כן יהי' לעתיד לבוא שאע"פ שבטלה יצרא דעבודה זרה מ"מ ישנן נסיונות קשים של עקבתא דמשיחא שיש בהם משום אביזרייהו דג' חמורות, ועי"ז שמקיימים "והשיב לב אבות על בנים" שמוסרים נפש על חינוך הדור הצעיר לשמרם מכל משמר, שע"י מתקיים "ולב בנים על אבותם" שדבר זה מגלה הפנימיות של לב אבות וזהו כח הכרוב שהוא פני ינוקא שממהר את הגאולה.

ויהי רצון שנוכה להשבית את כל מה שסותר למלכות שמים מקרבינו ומקרב צאצאינו ונזכה לגאולת עולמים במהרה בימינו.

הי' יכול יחזקאל לבקש להרחיק צורת שור מן המרכבה ולהפכו לצורת כרוב, שע"י נשבת יצרא דעבודה ואביזרייהו דהיינו מידת הגאולה וכו' מלבבות ישראל וממילא נתגלה שהגאולה והגדולה לחי העולם ובזה גופא "אשירה לד' כי גאה גאה", ובתחילה הי' מתגאה על מלך שבבמות שהאדם מתגאה עליו והקב"ה מתגאה על כולם, וכשזכו לבחי' אפי זוטרי שהיא בחינת ענוה ושפלות רוח החזירו מידת הגאולה והגדולה להשי"ת ע"י השבתת מדת הגאולה והגדולה מלבבות בני אדם, וכאשר חזרו לומר הגיבור והנורא לפי ש"הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו" השיגו מידת הביטול לראות שגם מה שנראה כגבורה ודין הוא לאמיתו של דבר חסד א-ל, והחזירו מידת הגדולה להשי"ת ולכן נקראו אנשי כנסת הגדולה.

ועפ"י הנ"ל יבואר מה שאנו אומרים בהפטרת שבת הגדול, "הנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא לפני בוא יום ד' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב

חג הפסח

נעילת החג יום א' דפסח תשפ"ד

הקודמת שראינו עין בעין איך שידו נטוי' על עמו ישראל לשמרנו באופן ניסי, והשי"ת מגלה לנו כעת איך שכאשר נזכה נוכל לראות נפלאות כימי צאתך מארץ מצרים, ועלינו לדבוק בהארה זו להודות עלי' ולבקש על הגאולה השלימה במהרה.

ואמרנו היום תפילת טל ובודאי עלה בזכרון באיזה שברון לב אמרנו תפילת גשם בשמחת תורה, כאשר שמענו שפורעים ישמעאלים פרצו לבתי ישראל ושפכו דם רב וגם שבו שבי, ומאז ועד עתה עדיין לא שבתה המהומה ועם ישראל נתון במיצר והשבויים עדיין בידי הרוצחים ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים.

אכן בתפילת טל ביקשנו "טל צוה שנה טובה ומעוטרת" שעתה מתחילה שנה חדשה כי בני ישראל נבראו כעת כבריאה חדשה שהרי גם בניסן נברא העולם, ומעתה עלינו לקוות ש"עיר כסוכה נותרת" כסוכה בכרם שוממה "שימה בידך עטרת" שהשי"ת יתפאר בעמו, שלאחר כל מה שעבר עליו מאז שמחת תורה ועד עתה התחזקו באמונה שלמה ובשמירת שבת קודש ושבו בתשובה שלימה כל אחד לפי מדרגתו וערכו, וזוהי עטרת תפארת להשי"ת כאשר לאחר כל הפרעות והשפיכות דמים מתחזקים לאחוז במגינת עוזו ובאמונת אומן.

ובפייט ברח דודי (יום שני של חג הפסח) כתוב לאמור, "ואם תעינו מדרכך

"אילו פינו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו וכו' אין אנחנו מספיקים להודות לך ולשבחך, על אחת מאלף אלפי אלפים וריבי רבבות הניסים הטובות והנפלאות שעשית עם אבותינו ועמנו", נסים גלויים ונסים נסתרים ועל נפלאותיך שבכל יום עמנו, אכן הדבר הראשון שאנו מודים עליו מלפני הכל הוא "מלפנים ממצרים גאלתנו ד' אלוקינו ומבית עבדים פדיתנו", כי לולא גאולת מצרים לא הי' לנו הדעת והאמונה להכיר חסדיו על כל צעד ושעל, כי כאשר קליפת מצרים סובבה אותנו מכל צד הי' אפשר לתלות כל נס הצלה במקרה או במזל ח"ו, ורק כאשר הוציאנו השי"ת משעבוד מצרים וגאל אותנו משיבושי הדעת שהי' שם, וחזק את אמונתנו באכילת מיכלא דמיהמנותא ובמניעת אכילת הפכו בבחי' "ברעב זנתנו ובשבע כלכלתנו", מעתה אפשר להכיר כי כאשר "מחרב הצלתנו ומדבר מילטתנו" הכל הוא יד השי"ת ואין זולתו.

ואותם שמתו בשלשת ימי אפילה ולא זכו לצאת ממצרים היינו שעיקר הגאולה הוא גאולת הדעת לצאת מחושך ואפילה, דמי שח"ו לא רצה לזכות לאור האמונה הרי נשאר במצרים, אבל אנו חייבים להאמין שזכינו לצאת מאפילה לאור גדול וע"ז אמרין ברכת "אשר גאלנו".

והשי"ת הפליא עימנו חסדים גדולים הן בערב פסח והן במוצאי שבת

הרי שבשעת הגלות מתעוררת התשוקה בכפליים.

ורש"י ז"ל (חגיגה ב.) פירש שהשי"ת בא כביכול לראות אותנו בהר הבית ותוס' (שם) הקשו דלא שייך ביאה גבי שכינה שבכל מקום היא, אכן לשיטת רש"י ישנה התגלות יתירה בעת בוא ישראל לראות בשלש פעמי רגלינו והשי"ת בא כביכול לראות את בניו בביתו, ולב מי לא ימס כמים בזכרו מה הי' לנו ומה חסרנו בגלותינו.

אכן גם מי שלא זכה לבחי' חולי האהבה במדריגה הנכונה כבר אמר הרה"ק בעל מנחת אלעזר זי"ע, שאפשר לפרש "נפשי חולת אהבתך" גם על מי שהאהבה שלו אינה כהוגן שנפל באהבות נפולות רח"ל, ועל זה אנו בוכים "נפשי חולת אהבתך אנה א-ל נא רפא נא לה בהראות לה נועם זיווך", כי כאשר היינו עולים לרגל להראות את פני האדון היתה זאת מעלה ארוכה ומרפה לחולי האהבה, כי כאשר היינו רואים שכינה בתפארתה כביכול הי' מתקיים בנו "אז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם", כי היינו רואים שאהבת השי"ת היא אהבה נצחית והשמחה בהשי"ת היא שמחת עולם משא"כ שאר אהבות נפולות אין בהם ממש.

ומעתה אנו מתחילים לספור ולזכך את מידת החסד שהיא מידת האהבה, ואנו מבקשים שכשם שעזרנו השי"ת והוציאנו מאפילה לאור גדול והשי"ת הוציא את מידת האהבה משבי קליפת מצרים, כך נזכה לזככה ולהאירה שלא תיפול שוב לקליפת מצרים ונזכה לעבדו באהבה רבה ולאהוב רק את מה שהשי"ת מצווה לנו לאהוב וננצל מכל אהבה זרה ונפולה.

אנא הצץ מחרכך ותושיע עם עני ומותכך חמתך מהם לשכך ובאברתך סלה להסתוכך", כלומר שאף אם תעינו מדרך התורה יציץ נא השי"ת עלינו מחרכו ויושיע עמו המוכה והשבור מרוב הצרות והתלאות שעברו עליו ועי"ז ישכך חמתו ויגן עלינו בסתר כנפיו להתגונן.

והנה בליל הסדר גילה השי"ת גודל אהבתו לעמו והוציאנו מעומק שפלות קליפת מצרים והעלה אותנו כעל כנפי נשרים אל רוממות מ"ט שערי קדושה, ולאחר שהטעימנו מנופת צוף זיוו ציוה עלינו לספור ספירת העומר לזכך את מדותינו שהיו שקועים בעומק קליפת מצרים, ומתחילים לספור ולזכך את מידת החסד שהיא מידת האהבה דהיינו שנאהב רק את השי"ת ואת תורתו ולא נהי' שקועים באהבות נפולות רח"ל.

ובשיר השירים אנו אומרים "חיכו ממתקים וכולו מחמדים וגו' אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני", ובפשטות הכונה שנפשות ישראל הם כמו חולים מרוב השתוקקות לראות בנועם זיוו, וגם בעומק הגלות שאין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניו הרי נכספה וגם כלתה נפשינו לחצרות ד', ובש"ס (חגיגה ד':) "רב הונא כי מטי להאי קרא [שלש פעמים בשנה] יראה [כל זכורך]" [שדרשו בו כשם שבא לראות כך בא לראות] הוי בכי, עבד שרבו מצפה לו לראותו יתרחק ממנו דכתיב "כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי", וכן הי' רב הונא בוכה בהגיעו לפסוק "וזבחת שלמים ואכלת שם" עבד שרבו מצפה שיבא לאכול על שלחנו יתרחק ממנו דכתיב "למה לי רוב זבחיכם יאמר ד'",

להפליא עמכם נפלאות כימי צאתך מארץ מצרים, א"כ עשו זאת איפה ובקשו את פני ד' ואת פני דוד מלככם ובמהרה נזכה לגאולה השלימה.

וכאשר השי"ת גילה לנו אהבתו היתירה בנסים ונפלאות גדולים ומפורסמים, הרי זה כאילו מרמז לנו הרי אתם רואים שאין שום מניעה מאיתי

ליל שבת קודש חול המועד פסח תשפ"ד

שלו' זכר לנכדו ני"ו, בן לבנו הרב יחזקאל שרגא שליט"א

חייבים כמו בהקהל האנשים והנשים והטף, ואף שהבבלי חולק ע"ז כמו שהוכיחו שם התוס' מכל מקום ילפינן מהקהל שהאילים שאינו יכול לדבר אע"פ שהוא כפיקח לכל מצוות שבתורה מ"מ לענין ראי' הוא פטור, דילפינן מהקהל דכתיב שם "למען ילמדו" ודרשינן למען ילמדו כי חלק עיקרי מן הראי' הוא להתעורר בהתעוררות של יראת הצור, ולהשפיע מראה זו על בניו ובני בניו שלא עלו עמו להר הבית ועל אחת כמה וכמה בחג הפסח שמיוסד על "פה סח".

ובזוה"ק איתא שכל רך הנולד קודם שנכנס לברית, צריכה לעבור עליו שבת אחת, כי אז הוא רואה פני מטרוניתא ואח"כ הוא זוכה לראות את פני ד' בהכנסו לבריתו של אברהם אבינו, ובכל שבת יש בחי' ראיית פני מטרוניתא ובשבת חול המועד שיש מצות ראיית פנים בעזרה היא בכפליים ונשפעת מזה יראת שמים עצומה על כל השנה כולה.

והרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע יסד בפייט הקדוש י"ה-ה אכסוף נעם שבת המתאמת ומתאחדת בסגולתך", כי

חג הפסח נקרא בשם פסח על שם המצוה להיות הפה שח בנפלאות הבורא אשר הפליא עמנו בהוציאנו ממצרים ושאר נפלאות, ומיסודות החג הגדול והנשגב הזה הוא קיום מצות והגדת לבנך.

והרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע הי' רגיל לפרש דברי הפייטן (מוסף לשבת החודש) "החודש אשר רביבים בו מריקים וכו' טלאים בו להקים", כי בכל שנה ושנה בבוא חודש ניסן נמשך אור גדול בעולם מן האור שהאיר בעת יציאת מצרים שיוכלו להקים את הטלאים דהיינו צאן קדשים שהם יסוד האומה, וכמו שאמר משה רבינו לפרעה "בנערינו ובזקנינו נלך כי חג ד' לנו" כי אם אין טלאים אין תיישים, ויש להתחיל עבודת השי"ת מגיל הצעיר ביותר ולאפוקי מדברי פרעה שאמר "לכו נא הגברים ועבדו את ד'" וביקש למנוע את קדושת הנערים הצעירים.

ובעליית ישראל להראות את פני ד' הגם דאיתא בש"ס בבבלי דהטף פטורים מן הראי', אמנם תוס' (חגיגה ב. ד"ה הכל) הביאו את דברי הירושלמי דפטורים רק מראיית קרבן אבל בראיית פנים בעזרה הכל

ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" עכ"ד, נמצא שישראל הם כביכול כמו הניקוד סגור"ל עם השי"ת והקב"ה ולזאת השבת "מתאמת ומתאחדת בסגולתך".

ויהי רצון שבזכות קדושת שבת וקדושת המועד נזכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות על ישראל שלום.

בתוס' (חגיגה ג'): הביא בשם מדרש שלשה מעידים זה על זה ישראל ושבת והקב"ה, ישראל והקב"ה מעידים על השבת שהיא יום מנוחה ישראל ושבת מעידים על הקב"ה שהוא אחד והקב"ה ושבת קודש מעידים על ישראל שהם יחידים באומות, ועל זה סמכו לומר במנחה בשבת "אתה אחד ושםך אחד

סעודה ג' שבת חול המועד פסח תשפ"ד

שלמה את שיר השירים שהוא המשובח מכל השירים ומכל הכתובים כמאז"ל, כי כאן נתגלה הקשר הנצחי שבין כנסת ישראל לדודה שאפילו בשפל המצב אין שילוחי' שלוחין והוא נקשר עמה באהבה נצחית.

וזהו שאנו אומרים בהלל "רם על כל גויים ד' על השמים כבודו", שאצל הגויים רק כאשר הם במעלה רמה בבחי' שמים אז הם רואים את כבודו ית' ומודים לו, אבל "מי כד' אלוקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ" כי אנו יודעים שהשי"ת רואה אותנו גם כאשר אנו במדרגת שמים ברומו של עולם, וגם כאשר אנו עמוק באדמה עכ"ז הוא כביכול משפיל עצמו לראות אותנו בכל עת, וכמו שהשפיל לראות אותנו כאשר היינו במ"ט שערי טומאת מצרים והוציאנו משם מעבדות לחרות עולם כן הוא משפיל לראות אותנו בגלות החל הזה, וכאשר מתבוננים בזאת זוכים ל"מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון" כי ע"י שאנו מתבוננים בחסדו הגדול כי לא יטוש ד' עמו גם כאשר אנו נמצאים

בשבת חול המועד קורין את שיר השירים שעליו אמר רבי עקיבא (ידיים ג' ה') "שאין כל העולם כולו כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל", וברש"י (ריש שיר השירים) הביא דברי רז"ל שכולו יראת שמים וקיבול מלכותו.

וכתב רש"י ז"ל (שם) "ואומר אני שראה שלמה ברוח הקודש שעתידין ישראל לגלות גולה אחר גולה חורבן אחר חורבן ולהתאונן בגלות זה על כבודם הראשון, ולזכור חיבה ראשונה אשר היו סגולה לו מכל העמים לאמר (הושע ב' ז') "אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה", ויסד הספר הזה ברוח הקודש בלשון אשה וכו' מזכרת אהבת נעורי' אליו ומודה על פשעה, אף דודה צר לו בצרתה ומזכיר חסדי נעורי' ונוי יופי' וכשרון פעלי' להודיעה וכו' כי הוא עתיד לשוב אלי' עש"ב.

ובימי שלמה המלך היו ישראל בשלוה איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו, וכבר אז כאשר היו ישראל ברוממות מצבם יסד

בשפל המצב, עי"ז אנו מתחזקים באמונה שלימה וחוזרים בתשובה שלימה לפניו וזוכים לגאולת הגוף ולגאולת הנפש.

והנה איתא בספה"ק שפת אמת (פרשת נשא) שבשבת קודש אין מצות עלי' לרגל, כי בשבת אנו בבחינת בנים ובן המלך בכל מקום שהוא נמצא הוא בנו של המלך ולכן "שבת הוא לד' בכל מושבותיכם", אבל ברגל ישראל הם בבחינת עבדים כמו שאנו אומרים בתפלה "אתה בחרתנו מכל העמים", ולכן עלינו לעלות אל ד' וכמ"ש "יראה כל זכורך את פני האדון ד'" עכדה"ק, והנה בשבת חול המועד, יש לנו את ב' הבחינות, ושמחה תקועה מסטרא דא, ובכ"י תקועה מסטרא דא, כי מצד השבת הרי "בכל מושבותיכם" אנו בנים של מקום ומצד הרגל חסירה לנו ראיית פני האדון וזה מעורר הבכ"י, וזהו בכ"י "שיר השירים" שמורכב ג"כ מהשתוקקות ובכ"י על ריחוק מאור פני המלך, וגם מקרבת בן המלך לאביו שבשמים, ויתכן שלכן אומרים שיר השירים בשבת חול המועד.

ובמסכת (חגיגה ד') מבואר שאף דכתיב "ולא יראו פני ריקם" ואין לבוא להראות ריקנים, כל זה בעיקר הרגל אבל בשאר ימות הרגל ילפינן "יראה יראה" מה אני בחינם אף אתם בחינם", ואפשר להראות בבית המקדש גם בלי קרבן ולדעת רבי יוחנן עדיף יותר בלי קרבן, וי"ל ברמז הדבר דהנה איתא מהרה"ק מלובלין זי"ע שגם בזמן הגלות צריך לקיים "ולא יראה (את) פני ד' ריקם" ומצוות הרגל הם המתנות שמביאים ישראל, והנה כל זה בליל הסדר אבל בימות המועד אין שום מצוה מיוחדת ועכ"ז יכולים לעלות ולראות, וי"ל דהיינו עפמ"ש בספה"ק

שפת אמת עה"פ "משכני אחרין נרוצה", שבתחילה כתיב "משכו" שהי' קשה להם לפרוש מע"ז והיו צריכים למשוך ידיהם ביד חזקה, אמנם אח"כ נתקיים בהם "אחרין נרוצה" שהוא לשון ריצה ולשון רצון שאחר המשיכה הראשונה נתהפך לבות ישראל בתשוקה רבה להבורא ית"ש, כי לבבות ישראל מוכנים לזה רק הגלות עיכבה אותם בעל כרחם וברגע שהשיגו את האמונה נמשכו אח"כ בשעה קלה מטיט ולבנים לאמירת השירה.

נמצא שאע"פ שבלייל הסדר יש צורך בריבוי המצוות כדי לצאת ממצרים מבית עבדים "ולא יראה את פני ד' ריקם" בלי מצוות מעשיות, אבל מכאן ואילך "מה אני בחינם אף אתם בחינם" כי לבבות ישראל נמשכים מאליהם אל אור פני מלך חיים.

ובפייט ברח דודי לשבת וחול המועד שופכים לב כמים על ריחוקם של ישראל וסבלם בגלותם ומבקשים על גאולת ישראל, "ואם עוונות עברו ראשנו הנה באה ברזל נפשינו עליך נשפוך שיח רחשינו לגאלנו ממעון קדשך להחפישנו, אם לא שמענו לקול מצדיקנו הנה אכלונו בכל פה מדיקנו, ואתה ד' שופטינו מחוקקינו עליך נשליך ייב חלקנו לגאלנו בהשקט ובבטחה להחזיקינו".

והנה יומא דהילולא של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע מסוגל ליראת שמים כמו שאמר הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע, ובצוואתו הקדושה כתב שלא יכתבו על ציונו אלא פ"נ פלוני הנולד מהאשה פלונית שהוא פב"פ אשר זכה וזיכה את הרבים כמה פעמים, וכמה פעמים מסר נפשו את עצמו במסירות נפש

לי זכות לבוא לגיהנום בשנה ראשונה, והדבר נורא ואיום איך שקדוש ישראל לקח על עצמו עוונות כלל ישראל וסבל את סבלם והי' ירא שמא לא יזכה לבוא לגיהנום בשנה ראשונה.

וכן מסופר על הרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע שלפני פטירתו אמרו לו שמכיון שהוא הי' עמוד הצדקה והחסד בדורו הרחמנות גדולה על האלמנות והיתומים ועל מי הוא נוטש אותם, ונענה ואמר וכי עליהם הרחמנות הרי השי"ת הוא אבי אלמנות ודיין יתומים ויכולים להיות בטוחים בחסדו, אבל עליו הרחמנות גדולה ביותר שנשמה ערומה בלא מצוות נוטשת את העולם בעירום ובחוסר כל, והצדיק הקדוש הזה שהי' מופלג בג' עמודי עולם תורה ועבודה וגמילות חסדים ועכ"ז הרי מרגיש ערום מן המצוות, וכמו שפירש בעצמו את דברי בעל ההגדה "ותרבי ותגדלי" שנעשה רבי וגדול הדור וכו' ועכ"ז "ואת ערום ועריי" ומה נענה אנן אזובי קיר.

ויחי רצון שזכות הצדיקים שסבלו את סבל עם ישראל על שכמם יעמוד לנו ולזרענו להנצל מכל פגע וצר ומשחית, ונזכה להתקדש ולהטהר בקדושה של מעלה ולהוושע בתשועת עולמים במהרה.

על זה לפי שכלו לזכות את הרבים, והי' מוכיח לרבים בתוכחה מגולה ואהבה מוסתרת לקרב את ישראל לאביהם שבשמים וליחדם ביחוד גמור", והגה"צ רבי שמואל אהרן לידער צוק"ל ראה את רבו הרה"ק רבי מוט"ל סלונימער זי"ע לומד ביום זה רמב"ם הלכות תשובה, כי יום הילולת רבי אהרן הגדול זי"ע מסוגל לתשובה כי כל ימיו עסק להחזיר נשמות ישראל לחיק אביהם שבשמים.

ובצוואתו כתב שלאחר פטירתו יעשו לו ד' מיתות ביי"ד ויעשו לו הקפות ואח"כ יאמרו ב' פעמים "ואמרתם זבח פסח הוא" ויכוננו השם היוצא מפסוק זה, ומשמע שידע שהוא עתיד להיות זבח קרבן עבור כפרת כלל ישראל בחג הפסח, והרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע אמר שקרא את שמו של בנו הרה"ק מהר"א זי"ע ע"ש של רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע, שכפי שהוא לקח על עצמו את יסורי כלל ישראל כך בנו עתיד ליקח על עצמו את יסורי כלל ישראל.

ועכ"ז הי' הרה"ק רבי אהרן הגדול זי"ע בעל לב נשבר בשפלות וענוה לאין קץ ותכלית, עד שכתב בצוואתו שגם לאחר גמר השנה לאחר פטירתו ימשיכו לעשות עבור תיקון נשמתו, הגם שמשפט רשעים בגיהנום רק י"ב חודש איני יודע אם יהי'

ליל שביעי של פסח תשפ"ד

לומר שירה, נזף בהם הקב"ה ואמר להם בני נתונים בצרה ואתם מקלסים לפני והיינו

איתא במכילתא שבשעה שהיו ישראל חונים על הים ביקשו מלאכי השרת

ביום, נוצרה בשעת קריעת ים סוף שאז נתגלתה חיבתן של ישראל למעלה ממדרגת מלאכי השרת, וכמ"ש בקדושת לוי שזה הכונה "ויעמוד מלאך האלוקים ההולך לפני מחנה ישראל ויעמוד מאחוריהם", ואז נתלתה שירת המלאכים בשירתן של ישראל וכמ"ש "כתר יתנו לך ד' אלוקינו מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה", שרק מכח שירתן של ישראל בתפילתן או בתורתן שגם היא נקראת שירה, כמ"ש בגמ' (חגיגה שם) "כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוך עליו ביום שנאמר "יוםם יצוה ד' חסדו" ומה טעם וכו' משום "ובלילה שירה עמי".

והנה דוקא התורה והתפילה הנאמרות מתוך שמחה היא נקראת שירה וכמ"ש רש"י (ערכין י"א. ד"ה שבשם) ד"אין אדם שר שירה אלא מתוך שמחה וטוב לב", אבל כאשר בני ישראל נתונים בצרה לא יכלו המלאכים לומר שירה כי מאין יקחו הכח לומר שירה בלילה אם ישראל היו ביום בצער ובצוקה, משא"כ בהיות ישראל בגלות מצרים עדיין לא זכו ישראל למעלה זו להיות שירת המלאכים תלוי בשירתן של ישראל.

וזהו שרמזו הכתוב "ויסע מלאך האלוקים ההולך לפני מחנה ישראל וגו' ויעמוד מאחוריהם" היינו שכאן זכו ישראל למעלתן הנשגבה, וכמ"ש בספ"ק אור יצחק ברמז "מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה", שבעת שבקע הים לפני משה הי' התגלות כבוד מלכותו ית' בלי שום מסך החומרי המבדיל, ואז ראו שהם בניך שהם עצמם עצמותו ממש כמו כח האב בבן ואמרו "זה א-לי" היינו אנו בעצמינו "זה א-לי", וד"ל

"ולא קרב זה אל זה כל הלילה", ובמקום אחר הוא אומר "וקרא זה אל זה ואמר קדוש וגו'", והקשו בספ"ק [ע"י פרי צדיק ועוד] וכי רק עתה היו ישראל נתונים בצרה והרי היו סובלים במצרים מאתיים ועשר שנה ומה נשתנה ליל זה מכל הלילות הקודמין.

ונראה לבאר בס"ד בדרך אפשר, בהקדם דברי הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בספ"ק קדושת לוי (פרשת בשלח) עה"פ "ויסע מלאך האלוקים ההולך לפני מחנה ישראל וגו' ויעמוד מאחוריהם", דבעת קריעת ים סוף הראה הקב"ה אהבתו לישראל שהם למעלה ממלאכי השרת, וזהו "ויסע מלאך האלוקים ההולך לפני מחנה ישראל ויעמוד מאחוריהם" פירוש שהמלאכים שהולכים לפני מחנה ישראל שהם למעלה ממדרגת ישראל, אז בקריעת ים סוף עמדו אחרי מדרגת ישראל שישראל היו למעלה מן המלאכים עכ"ה"ק.

והנה איתא בש"ס (חגיגה י"ב:) דבשמים שנקראים מעון, יש כתות של מלאכי השרת שאומרות שירה בלילה וחשות ביום מפני כבודן של ישראל שנאמר (תהילים מ"ב ט') "יוםם יצוה ד' חסדו ובלילה שירה עמו", ופרש"י "יוםם יצוה ד' חסדו" יצוה למלאכים לשתוק כדי לעשות חסד לצריכים חסד והם התחתונים, "ובלילה שירה עמי" ברקיע עם שיר שלי שקילסתי ביום" עכ"ל, ומשמע מלשון זה שכוון של מלאכי השרת לומר שירה בשמים הוא מכח השיר ששרו ישראל ביום, והיינו מכח התפילות שהתפללו שחרית ומנחה כי תפילת ערבית רשות כמו שביאר מהרש"א שם.

ויתכן שמעלה זו שמלאכי מרום אומרים שירה בלילה מכח שירתן של ישראל

בשמחת חתן "שהשמחה במעונו" כי ברקיע ששמו מעון אומרים מלאכי השרת שירה ואין שייך שירה בלא שמחה.

ולהנ"ל יתבאר דמכיון שהכח שיש למלאכי השרת לומר שירה במעונו ית' הוא מחמת שירתן של ישראל, ממילא יש צורך שיהי' שם אוצרות ברכה להשפיע משם שפע לישראל, וכן נהרות ששון ושמחה כדי שיוכלו בני ישראל לומר שירה מתוך שמחה ועי"ז יוכלו המלאכים לומר את שירתן במעון.

ולכן בשביעי של פסח הזמן מסוגל להיוושע בשידוכים הגונים ובפרנסה בהרחבה ובכל מילי דמיטב כי כדי לומר שירה צריך לצאת מן המיצר אל המרחב, ובליל זה נשפיעין נהרי ששון ושמחה ואוצרות ברכה אל כל ישראל להוושע בבני חיי ומזוני רויחי, וגם בכלליות זוכים לישועה אמיתית לכל ישראל להנצל מצוררי ישראל, ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

כמ"ש כוזה"ק "מבשרי אחזה אלו-ה" מבשרי ממש עכ"ל.

ומכיון שזכו להתגלות מעלה כבירה זו להיות בניו של מקום ממילא נעמד המלאך מאחורי מחנה ישראל כי ישראל קודמים למלאכי השרת, וממילא "ולא קרב זה אל זה כל הלילה" ששוב לא יכלו המלאכים הקרויין "זה אל זה" לומר שירה כל הלילה, באשר בני ישראל נתונים בצער שמעתה כל כח שירתן תלוי בשירתן של ישראל ו"אין אדם שר שירה אלא מתוך שמחה וטוב לב".

והנה אע"פ שבגמרא שם מבואר שבשמים הנקראים מעון ישנן רק כתות של מלאכי השרת שאומרות שירה בלילה וחשות ביום, מיהו במדרש עשרת הדברות נוסף על כך שיש במעון אוצרות ברכה שנאמר (דברים כ"ו ט"ו) "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל", וברבינו בחיי (שם א') כתב שבמעון יש גם נהרי ששון ושמחה, וכתב המאירי (כתובות ח'). שלכן אומרים

נעילת החג שביעי של פסח תשפ"ד

אבינו שנקרא נדיב שנאמר (תהילים מ"ז י') "נדיבי עמים נאספו עם אלוקי אברהם", אלוקי אברהם ולא אלוקי יצחק ויעקב אלא אלוקי אברהם שהי' תחלה לגרים".

וקשה מה ענין תחילה לגרים לעלי' לרגל, וגם מדוע נשתבחו פעמי ישראל בנעלים והרי מי שהוא מפונק ואינו יכול לעלות אלא בנעלים פטור מן הראי', כמ"ש

"מה יפו פעמיך בנעלים", אמרו צדיקים שהוא רמז לפעימות הלב שיש לבני ישראל בשעת נעילת החג שיפים הם וחביבים בעיני השי"ת (ועי' תקו"ז קמ"ו), ובש"ס (חגיגה ג'). "דרש רבא מאי דכתיב (שיר השירים ז' ב') "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב" כמה נאין רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל, "בת נדיב" בתו של אברהם

(חגיגה ד':) שעליו אמר הכתוב (ישעיהו א' י"ב)
 "כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם
 רמוס חצרי".

ויתכן ביאור הענין דכאשר היו ישראל
 עולין לרגל לראות ולהראות הי'
 שואבים משם יראת שמים למשך כל השנה,
 והי' נעשה בכל יהודי ויהודי שינוי פנימי
 לטובה עד שהי' נחשב כגר שנתגייר ממש,
 וזהו שכתוב "בת נדיב בתו של אברהם אבינו
 שהי' תחלה לגרים" ופרש"י שנקרא נדיב
 "על שם שנדבו לבו להכיר בוראו", וכן בכל
 עלי' לרגל נעשה בחינת יראה להכיר
 את בוראנו כביכול.

אכן רמז הכתוב שעיקר הכרת הבורא
 הנעשה ברגל הוא ע"י נדיבות הלב,
 וממילא אפילו בזמן הגלות שאנו מנועים
 בעוה"ר מלעלות לבית המקדש ולכן פעמינו
 נתונות בנעלים ורומז גם שבעוה"ר הדלת
 נעול בעדינו מלהכנס להר הבית, עכ"ז ע"י
 פעימות הלב והתשוקה הפנימית שיש לכל
 יהודי ובפרט בעת נעילת החג אפשר לזכות
 באיזה בחינה של הכרת הבורא, ולהיות
 יהודי טוב יותר כעין גר שנתגייר.

ובפרט בחג המצות שבו זכינו לצאת
 מעבדות לחרות ובליל הסדר
 מתחיל בגנות ומסיים בשבח ואנו נחשבים
 כמו גר שנתגייר כמ"ש בספ"ק, ולאחר
 שביעי של פסח שבו אפילו שפחה זכתה
 לראות מראות אלוקים ואפילו תנוקות
 ועוברים הראו באצבע ואמרו "זה א-לי
 ואנוהו", ממילא יכול כל יהודי בזמן זה
 להכיר את פני בוראו בזכות נדיבות הלב
 שיש לנו בירושה מאברהם אבינו ע"ה.

ורז"ל אמרו (חגיגה שם) ש"רב הונא כי מטי
 להאי קרא יראה יראה בכי אמר עבד
 שרבו מצפה לראותו יתרחק ממנו", ואיתא
 בספ"ק שפת אמת שבזמן תפילתו ברגל
 נזכר בפסוק זה ובכה כי רצה ע"י בכי זו
 וע"י החשק והרצון להמשיך אליו איזה
 הארה מקדושת בית המקדש והרגל, וכתוב
 "ותשקמו בדמעות שליש" היינו ע"י דמעות
 אפשר להמשיך קדושת שלוש רגלים, וזהו
 שאמרו שם בגמ' "יתרחק ממנו" כי כתיב
 "שלום לרחוק ולקרוב" היינו שאפשר לבוא
 לידי שלימות גם ע"י בחינת רחוק, עכדה"ק.

ובספ"ק שם משמואל כתב כה יחשוב
 בנפשו ויביט בעצמו ובמעמדו,
 ואם בכל זאת הקב"ה מצפה לראותו מזה
 יתלהב ליבו באהבת השי"ת עד שכל נפשו
 ומאודו יתן באהבתו ועי"ז יבוא לשמחת
 יו"ט בשלימות.

ובתפילות הרגל אנו אומרים "יעלה ויבא
 וכו' ויראה וירצה וכו' ויפקד
 ויזכר זכרוננו וזכרון אבותינו וכו'", ונרמז
 בזה שכאשר אנו זוכרים שהשי"ת מצפה
 לראותינו וגם הוא כביכול בוכה מה לו לאב
 שהגלה את בניו, אנו מבקשים שבאמת יעלה
 ויבוא זכרוננו לפניו כמה הי' טוב ונחמד
 ונעים כאשר בכל רגל ורגל האב כביכול
 רואה את בניו בפנים מאירים, והבנים זוכים
 להכיר את בוראם בהתחדשות פנימית עד
 שמשתנים לגמרי לטובה, ומכאן זה מחנכים
 את צאצאיהם באמונה בהירה וזכה ויכמרו
 רחמיו עלינו ויפקוד אותנו לטובה.

והרה"ק הרבי ר' מנחם מנדל מרימינוב
 זי"ע בספ"ק מנחם ציון (פרשת
 בא) ביאר ענין זמן נעילת החג, עפ"י משל
 ליום אפריון חתן וכלה שהכל הולכין לקבל

בודאי אל תמנע ממני, וז"ש "ובדבר ישועה ורחמים" שאנחנו צריכים להיוושע "חוס וחנו ורחם עלינו" כי אין לנו על מי להשען.

ולזאת "ביום השביעי מקרא קודש יהי לכם" שאז תוכלו לקרוא בקול ולבקש כל מה שאתם צריכים והכל ינתן לכם, שכן המנהג שבגמר הנשואין שואלים הקרואים כל משאלותם ומחוייבים ליתן להם, כמו כן עתה יהי לכם כל משאלותיכם שאתם צריכים בריאות הגוף וחיים טובים וארוכים ופרנסה בהרחבה הכל כאשר לכל שבדרכיכם לא יבצר דבר, עכדתה"ק.

וזוהו שאנו אומרים בתפילת הרגל "והשיאנו ד' אלוקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום" לשמחה ולששון כאשר רצית ואמרת לברכינו, כי רצון השי"ת לברך את עמו ישראל בחסדים נגלים ומפורשים ולא בחסדים נסתרים שיהי צורך לפרשם ולהסבירם לטובה, ואנו נזכרים בכאב לב כיצד היו פעימות לבבנו בנעילת שמיני עצרת דהאי שתא כאשר שמענו כמה נפשות נעדרו ע"י מרצחים אכזריים וכמה נפשות נלקחו בשבי, ובודאי אין אלו הברכות שהשי"ת רוצה לברך בהם את ישראל בנעילת החג אע"פ שבודאי כל מאי דעביד רחמנא הוא מתוך רחמיו על כל מעשיו, אבל האב הרחמן רוצה שיתברכו בניו בחסדים גלויים ממש.

ובברכת "השיאנו" השי"ת מברך אותנו שנזכה ל"קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך ושמח נפשינו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת", כי ביום שביעי של פסח נבקע הים לפני ישראל והוא רמז לכל המניעות שיש לנו בעבודת השי"ת, ויום זה הוא כנגד יסוד שבחסד

פני החתן בשמחת לבב אף גילת ורנן, והנה בשעת השמחה עצמה אף אם לא נתנו לכלה קשוטין הראוין לה וגם אין לה מנעלים כראוי אין אבי החתן מקפיד, ואף שלפעמים דודו של החתן מקטרג לפני אבי החתן מדוע תשתוק הרי אין לכלה אפילו מנעלים לכף רגלה, ואז אבי החתן מתקוטט מעט עם צד הכלה מכל מקום כיון שבין החתן והכלה עצמם שלום ביניכם כל הקרואים שמחים ונשכח כל המריבות, אמנם בשעת גמר הנישואין אז אין הנאספים מוותרים ודורשים שיתן להכלה כל צרכי ובעל כרחם נותנים להם כל משאלותם.

וככל החזיון הזה נעשה בימי חג הפסח ואפריון עשה לו המלך המרומם ושבעת ימי החג שבעת ימי המשתה, ובערב פסח ויו"ט הראשון מקבלים פני השי"ת במצוות רבות וחדוות לבב, ואח"כ כשבודקים הנאספים ורואים שהכלה חסירה בקישוטין או במנעלים זה נקרא חולו של מועד שהשמחה נתחללה קצת, ומ"מ השמחה ממשיכה כי בעת הזיווג צריך שיהי שלום בין החתן ובין הכלה ועל כן ביום השביעי הוא משתה ושמחה ויום טוב.

וביאור הרה"ק הנ"ל במה שאומרים בתפילת יעלה ויבוא "ובדבר ישועה ורחמים חוס וחנו", כי ביו"ט אסור לומר שום תחינה ובקשה כדי שלא ליתן למקטרג פתחון פה לומר שכל כוונתינו למען עצמינו ככלב שצווח הב הב, ומכל מקום מכיון שצרכי ישראל מרובין ואי אפשר בלא הרחבת עולם הזה על כן מכניסים השאלה הזאת באמצע, כמו שני אוהבים שמתעלסים באהבים ומספרים יחד ובתוך הדברים מרמז לו בעבור אותו הדבר הידוע שאני צריך

עלול להיות העבירה כרוכה בו ד' יצילנו, ועל זה מבקשים "תתיר צרורה" שלא יהי' מסור בליבו רק ליבו יהי' מסור בידו לכל אשר יחפוץ יטנו, עכדה"ק.

ויהי רצון שנזכה לקבל את ברכת הרגל כרצון הבורא ב"ה מתוך רחמים וחסדים נגלים, והערב הילולת הרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע שהי' ידוע כאוהבן של ישראל, ואמר הרה"ק מקאצק זי"ע לבנו של הצדיק מווארקי רבי יעקב דוד מאמשינוב זי"ע, שראה את אביו עומד על יאור של מים ושאל אותו מהו אותו היאור, וענה לו כי זהו יאור שנוצר מדמעותיהן של בני ישראל הנאנקים בצער הגלות והוא עומד שם להשתתף בצערם של ישראל, והן מאז ועד עתה מי יודע כמה נהרות דמעות נתוספו מחמת צערן של ישראל ובפרט בתקופה האחרונה ד' ירחם על עמו.

ובישמח ישראל (פרשת כי תצא) הביא שלפני פטירתו אמר הרה"ק מווארקי זי"ע לאביו של הישמח ישראל הרה"ק רבי יחיאל זי"ע "די גמרא איז די בעסטע טהרה", וזאת אנו צריכים לקחת עמנו בעת נעילה כי רק ע"י התורה נוכל לאצור בקרבנו את כל קניני הטהרה שזכינו להם בימי החג הנעלים שעברו עלינו לטובה, והרי כל יציאת מצרים הי' על מנת לעבוד את השי"ת בקבלת התורה בהר סיני. ויהי רצון שנזכה להטהר ולהתקדש בימי הספירה הבעל"ט, ולהוושע בישועת עולמים וכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות אכ"ר.

וביום זה מסוגל להוושע בטהרת הלב לעבודתו ית'. ובספה"ק פרי צדיק כתב דמה שהי' רוח קדים עזה כל הלילה עד שחרבו המים והרי הקב"ה יכול לעשות זאת ברגע אחד, אלא שהרוח קדים עזה הי' צריך לייבש את ים התאווה שבתוך לבבות בני ישראל ורק אח"כ הי' יכול להיות נבקע הים כפשוטו, וכמו שכתוב מה ראה הים וינוס ארונו של יוסף ראה. והכתוב אומר "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" ואיתא במכילתא מימינם זו מזוזה [הנקבעת בימין] ומשמאל זו תפילין [המונחים ביד שמאל], והרמז בזה שכאשר היהודי זועק במר לבו "הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש" (תהילים ס"ט ב') כי רואה את המים הזידונים אופפים אותו מכל צד, אזי הוא זוכה לבקיעת ים התאווה ולא עוד אלא שמקבל שמירה עליונה ממלחמה זו עד שנעשה מזה מזוזה בצד ימין ותפילין בצד שמאל, וכמו שכתב בספר החינוך שנתן לנו השי"ת מזכירים רבים מכל הצדדים כדי שלא נשכח את בוראינו בעולם השפל הזה המלא העלמות והסתרות.

ובנעילת ספירת מידת החסד אנו מבקשים "אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה", ואמר הרה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל פרשת ואתחנן) דהנה פרשה ראשונה של קריאת שמע היא מ"ב תיבות והיא מכוונת נגד שם מ"ב של אנא בכח, ופסוק "ואהבת את ד' אלוקיך בכל לבבך" הוא כנגד "אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה", והכוונה בזה כי צדיקים ליבם מסור בידם והרשעים מסורים ביד ליבם כי החוטא רח"ל

אמרים יקרים

ההכנה ליום טוב היא בעבודת ביעור חמץ שבבית ובלב

כולם חפצים להתכונן כראוי ליו"ט הקדוש הבעל"ט, קודם כל דבר יש לדעת דעצם לימוד התורה בימים כאלו זה עצמו הכנה גדולה דהתורה מזככת ומטהרת, אבל חוץ מזה יש ג"כ ענינים של עבודת היום וחלקי העבודה השייכים לחודש זה, וצריך לדעת שכשעוזרים בבית ומנקים את הבית מחמץ זה גם חלק מעבודת ההכנה ליו"ט הקדוש.

וקודם כל דבר כפשוטו, שבכל פעולה לקראת פסח מקיימים המצוה של ביעור חמץ אבל עדיין לא עושים ברכה, כיון שכל זמן שלא שורפים החמץ בער"פ אז עדיין לא סיימו את הביעור חמץ, ואור לארבעה עשר כשבודקין את החמץ לאור הנר אז עושים ברכה על החמץ שהולכים לבער למחרת, אבל בעצם כל מה שעוסקים עכשיו בביעור החמץ זה כבר חלק מהמצוה, ואפי' כשאדם אוכל לחם יכול לכוון לקיים את המצוה של "תשביתו" דמשלושים יום קודם החג הוא כבר זמן של תשביתו, וכן כל פעם שעושים איזה פעולה בביעור החמץ צריך לדעת שמקיימים אז את המצוה להשבית את החמץ ומצוות צריכות כוונה על כן צריך לזכור מה עושים.

וזהו חוץ מהמצוה של כיבוד אב ואם כשעוזרים בבית וזוהי גם מצווה דאוריתא ומצוה גדולה שמקבלים עליה שכר בעולם הזה ובעולם הבא, והעיקר לזכור שעוסקים במצות וכל הזמן אנו מסובבים במצוות ולא שיחשוב בחור לעצמו ששורף את זמנו לנקות את הבית ומאבד את זמנו לריק בחודש ניסן, שאינו מאבד את זמנו דזוהי העבודה של חודש זה דכתיב "ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה", זוהי עבודת הקודש של עתה וזה נכלל בעבודת ההכנה לפסח.

יש תשובה ידועה מהאבני נזר זי"ע שכתב בימי חודש ניסן, וכותב שם שקשה לו לכתוב את התשובה עכשיו בזמן יקר כזה של חודש ניסן ששעה ליום תחשב, ויש להתבונן הרי מה עשה האבני נזר הלא כתב תשובה בהלכה ומה יש גדול מזה, רואים מזה דחודש ניסן הוא גבוה מעל גבוה והעבודה המעשית של חודש ניסן היא דבר גדול מאוד, וכמו"כ העבודה של ניקוי הבית מחמץ היא דבר נעלה עד מאוד.

ובראשית הדברים צריכים לדעת דברים כפשוטן, שא"א לעלות למעלה לפני שמסיימים את יסודות העניין, דאומנם יש עניינים גבוה ועמוקים ביותר במצוות אבל צריך לדעת שבזה לבד שעושים מצוה כפשוטה נהיים מרכבה לשכינה כפשוטו ועושים את רצון ה' וזוהי ההכנה הכי גבוהה.

ויש עוד דבר פנימי בזה שבזמן שמנקים את הבית הנשמה נטהרת עי"ז, וכתוב בספה"ק "בודקין את החמץ לאור הנר" הכוונה היא שבדקין את היצה"ר ל"אור נר ה' נשמת אדם" שיש כאן עבודה של להתנקות ולהיטהר מהיצה"ר.

והנה כתב הרדב"ז זי"ע בתשובה, דמזה שמדאורייתא אסור חמץ בבל יראה ובל ימצא ומדרבנן אסור אפי' משהו חמץ בתערובת, ואין עוד שום מאכל אסור שהתורה החמירה בזה כמו חמץ וחז"ל עוד יותר החמירו בזה ועשו בזה גדרים וסייגים עד אין שיעור, ולכך אומר הרדב"ז שאחר כל הביאורים עפ"י פשוט בודאי נכון הדבר מה שכתוב בספה"ק שחמץ מרמז על היצה"ר, וכשמגיע פסח חייבים לבער היצה"ר וע"כ אסרו אפי' במשהו.

הגם שאין שייך שלאדם לא יהיה כלל יצה"ר אבל אדם מצידו צריך לנסות בכל הכוחות, ובפרט כשמגיע כזה יום קדוש כליל הסדר שאז הוא זמן שאפשר להיפטר מהיצה"ר, ובודאי אין הכונה שישאר לעולם בלי יצה"ר דהרי הקב"ה ברא יצה"ר למטרה מסוימת, והראיה שאחר הפסח חוזרים לאכול חמץ ואף אחד אינו אומר שמעכשיו לא יאכל חמץ כל ימי חייו ולכאורה אם חמץ מרמז על היצה"ר אז למה אוכלים אותו בכל השנה, אלא הת' הוא שהקב"ה רוצה שיהיה לנו יצה"ר אלא שתהא שליטה עליו, אך הזהיר אותנו שיש זמן מיוחד שאז לא ייראה ולא יפקד אפי' משהו מיצה"ר, שאם בתקופה הזאת מתנקים ממנו לגמרי אז תהיה לנו שליטה על היצה"ר במשך כל השנה.

וזה כבר נאמר בזוה"ק בדרך משל לבן מלך שחלה, והרופא ראה שהמצב קשה מאוד ונתן לו רפואות חריפות ואסר עליו לאכול שבעת ימים מכל המאכלים שאינם מבריאיים רק מאלו המאכלים שיורה לו לאכול, ובוזה תהיה לו רפואה שע"ז יתקנו המעיים שלו וכך יוכל לחזור ולאכול כרגיל וכל מה שהורגל קודם לכן.

ואומר הזוה"ק שכן הוא בחמץ שזהו דבר שבדרך כלל ראוי לאוכלו אבל צריך להיות בריא כדי שנוכל לאוכלו, וכשבן המלך אינו בריא אזי שבעת ימים אסור לו לאכול אפי' משהו חמץ ועתה יאכל מאכלים שהם כרפואה חריפה המנקה את הגוף לגמרי, ואלו הן המצה והמרור וכל הכזיתים שאוכלים בליל הסדר וכל שאר הימים של פסח עד שבן המלך יהיה בריא ואז יוכל לחזור ולאכול חמץ, והפשט בזה הוא שכדי שיהיה לנו שליטה על החמץ שהוא היצה"ר חייבים בימים אלו להיות לגמרי נקיים ממנו, ונתן לנו הקב"ה את הימים האלו של חודש ניסן כדי להתכונן לליל הסדר הקדוש שאז צריך להיות לגמרי נקי מכל שמץ יצה"ר.

ויש את הפשטות של המצוה לבער את החמץ מן הבית שלא יזכר ולא יפקד אפי' משהו חמץ בבית, והאמת היא שעיקר האיסור הוא שיהיה בבית רק כזית וכזית פחות מכזית אם הן פירורים אז אין עוברים

על כל יראה, ואם זו חתיכה חשובה אז יש איסור של חצי שיעור אבל פירורים שאין להם חשיבות אז הם מאליהם בטלים.

ויש בזה רמז לעבודת ה' ש"פירורים מאליהם בטלו", שלפעמים נכנסים להקפדה על דברים קטנים [קליינעקייטן] דברים שאין צריך לעשות עסק מזה, והרבה פעמים מגיע היצה"ר ומגיע בפרט לערליכע בחורים ועושה עסק מכלום' לומר לו שעשה עבירה גדולה וכו', אז צריך לדעת שהרבה פעמים צריך לומר ליצה"ר "פירורים מאליהם בטלי" ולא מזה עושים עסק.

והיה פעם מעשה מהרה"ק **מבעלזא זי"ע** שהיה פעם לפני התקיעות שסידר את שפמו עם המגבת שיוכל לתקוע ומצא שערך אחת על המגבת ונהיה חיוור, ניגש אליו הגבאי והזכיר לו שהיה כבר מעשה כזה עם אביו **הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע**, וסיפר לו כשאביו ראה את השערה התחייך ואמר "זאל ער זיך דערשטיקן מיט דעם" [שהיצה"ר ייחנק עם זה], הוא חשב שיפיל אותי למרה שחורה ולקחת לי את השמחה לפני קיום המצוה אני לא אתייחס לזה כלל. ועל זה בא הרמז "פירורים מאליהם בטלי" שבדיקת חמץ אינה לעשות עסק מכל דבר, אלא יהודי צריך ללכת עם ערליכקייט ולעשות רצון ה' ולא ליפול לדברים דקים [נערוועקייטן] שיקחו לו את שמחת היו"ט.

וצריך לדעת שאפי' אותם שבפסח יש ענין גדול להחמיר ויש את כל החומרות של פסח, ואיתא שאפי' הצדיקים שלא אהבו חומרות בד"כ מכל מקום בפסח החמירו בו ביותר, וכבר כתב **הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע** שהחומרות של פסח הם כמו תכשיטים לשכינה הקדושה, אבל זה רק בתנאי שלוקחים את זה כ"תכשיט" ולא כמרה שחורה וברגע שהחומרות מתחילים להכניס את האדם למרה שחורה צריך לדעת שזה אינו רצון ה', כי המצוות צריך לקיים אותם בשמחה ובלי "איבעריגע נערוון".

ויש לזכור שלפעמים יכול להיות שהיצה"ר מתחבא כאן, דהיצה"ר הוא אמנם מלך זקן וכסיל אבל עם כל זה שהוא כסיל כבר הרבה אנשים חכמים הצליח להפיל לשקן, ויש לו הרבה רעיונות והוא מדבר לכל אחד לפי מה שיכול להפילו ובמה כבר יכול להפיל "א חסידישע ערליכער בחור", אלא רק עם זה יכול להפילו שמכניסו ל"נערווין" שפעם אחת שלא יצא יד"ח ופעם אחרת שלא כיוון או לא שמע כראוי בקידוש, או שלא כיון כראוי בקרי"ש וצריך עוד פעם לחזור ולומר עוד פעם עד שיעשה ממנו ח"ו חולה. ויש כאלו שהיצה"ר מכניסם לכאלו "נערווין" עד שרצון ה' הוא שידחה את יצה"ר בשתי ידיים ולומר לו יצאתי ידי חובה ואל תבלבלי ברעיוןך, וזה הכל ענינים שרוצים להתכונן עם זה ליו"ט הקדוש וא"א הכל לדבר בפעם אחת, ועכשיו שאנו מדברים בתחילת חודש ניסן צריך לדעת שעכשיו ההכנה היא שצריך לחפש החמץ.

ונראה כאן קצת דברי קודש מספה"ק **עבודת ישראל** אשר מלמדנו איך לחפש את החמץ, וא"א להספיק הכל בפעם אחת אלא נראה כמה דברים איך מקיימים המצוה הקדושה של בדיקת חמץ ואיך מתכוננים ליו"ט הקדוש פסח.

ובד"ה "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר" כותב העבודת ישראל, שכל אחד יודע שהחמץ מרמז על היצה"ר וצריך לבער החמץ מן הבית הכונה מן הלב כדי שתשרה עליו הקדושה הגדולה שנתגלתה בליל הפסח, ומבאר בעבודת ישראל שמדוע פסח נקרא בלשון מלשון פסיחה ודילוג, כי בכל מועד הקדושה אינה באה אל האדם בפעם אחת אלא צריך להמשיך עליו הקדושה בערבית שחרית ומנחה, אבל בפסח באה הקדושה אל האדם בפעם אחת כלשון פסח שקופץ אל תוך הקדושה קפיצה גדולה, לכן צריך הכנה גדולה כי אע"פ שבא אור הבהיר אעפ"כ צריך כל אדם לטהר עצמו כדי שיוכל לקבל אור הבהיר, כמשל החמה שאע"פ שהיא זורחת ביותר אעפ"כ צריכים כל החלונות להיות פתוחים שאם יהיו סתומים לא יוכל לראות אור החמה, ומה שעוסקים עכשיו בביעור החמץ הכונה היא שפותחים החלונות ומסירים את המסכים המבדילים שלא יפריעו לאור השמש לכנוס.

והעבודת ישראל מביא כמה דוגמאות של חמץ מהשולחן ערוך ומבארם, שמה שכתב השו"ע "ונהגים להניח פתיתי חמץ במקום שימצאו שם הבדקים" הטעם של המנהג הוא, שהרי ביעור חמץ מרמז על היצה"ר ולזה הנהיגו להניח חמץ להראות שבודאי יש בו עדיין עוון וחמץ שהוא היצה"ר כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, כי האדם שמחזיק עצמו שתתקן הכל בודאי לא התחיל לעבוד את השם, וכמו שכבר כתב בעבודת ישראל (פר' פרה) עה"פ "אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול" פי' מי שסובר שאין בו מום בודאי לא עלה עליו עול מלכות שמים, וממילא צריכים להניח פתיתי חמץ כדי להראות שיש לו עדיין מה לתקן.

ואין הכונה שיחשוב להכניס עצמו למרה שחורה דזה אינו, אלא שמניחים הפתיתי חמץ כדי להורות שיש לו עדיין מה לתקן כי הוא בשר ודם ואין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אבל בעזרת השי"ת נוכל לתקן ובגלל זה נתן לנו השי"ת המצוה של ביעור חמץ, וע"ז יש לנו יציאת מצרים וע"ז יש לנו את ליל הסדר והולכים לעשות זאת בשמחה ולא נכנסים למרה שחורה. ולכך יש לנו בודאי חמץ דהרי כל ישראל הולכים להניח את הפתיתי חמץ יהיה מי שיהיה, והצדיק יסוד עולם גם הולך להניח את העשרה פתיתי חמץ וכי יש לו ג"כ חמץ, התשובה היא שכן כל אחד צריך לידע שיש לו מה לתקן ומי שחושב שאין לו מה לתקן שיידע שעוד לא התחיל בכלל לעבוד את השי"ת.

ועוד ביאר מה שכתוב "כל מקום שמכניסין בו חמץ צריך בדיקה וכל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה", שאדם צריך לדעת שמקום שמכניסין בו חמץ היינו במקום שיודע שהיצר מתחבא שם שם יבדוק ויבערנו, שיש הרבה פעמים שמחפשים את היצה"ר אבל מחפשים אותו דווקא במקום אשר אינו מצוי שם כלל.

ופעם ביאר אחד מן הצדיקים טעם העניין שנוסעים לרבי לקבל יראת שמים ולכאורה הרי אפשר לפתוח ולהסתכל בספרי יראה וחסידות, אלא הסיבה היא שכל פעם בשעה שהוא מגיע לדף שצריך

ללמוד אז היצה"ר אומר לו לדפדף לדף לפני או לדף אחרי, אבל את הדף שהוא צריך ללמוד אינו מניח לו ללמוד ובשביל זה צריך רבי שיאמר לו איזה דף ללמוד, וזה הרמז ש"מקום שמכניסין בו חמץ" שם יבדוק ומקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה שלא יתעסק בדברים שאין זה העבודה שלו כלל.

ועוד ביאר "וכל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה", הכונה היא שפעמים הרבה מחפש אדם חמץ בלב של חבירו והולך לבדוק שם חמץ ואינו בודק חמצו שלו אלא רק בודק אצל חבירו, ואומר ע"ז בעבודת ישראל "נראה רמז דהנה יש בני אדם שאינם משגיחין על מעשיהם רק על מעשים של בני אדם אחרים, ולזה מזהיר התנא מקום שאין מכניסין וכו' אין צריך בדיקה, כלומר שאין לעשות כך שישגיח על מעשיהם של אחרים רק שיתקן וישגיח על מעשיו".

היה פעם מעשה עם אחד מחסידי ויז'ניץ הרה"ח ר' מרדכי חונא פוקס ז"ל אשר היה פעם אצל הרה"ק האהבת ישראל זי"ע ועזר לו לבדוק את חמצו, ואחר שגמר לבדוק הראה האהבת ישראל לר' מרדכי חונא על ליבו ונתן לו את הנר ואמר לו "מרדכי חונא זיי בודק מיין חמץ שבלב", והוא היה "א קליגער איד" וענה על אתר "רבי כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה", אמנם זה מה שהוא היה צריך לומר אבל האהבת ישראל מצידו לא אמר כך ואמר שכשבודקין חמץ בודקין קודם אצל עצמו.

והוסיף בעבודת ישראל שאי בשו"ע "חורין הגבוהין שאין יד אדם מגעת שם וחורין הנמוכים אין צריכין בדיקה", ולומדים מזה ש"אל יאמר האדם איך אוכל לזכור כל החטאים והעוונות שאין אני זוכר את כולם, לזה אמר חורין הגבוהין שאין יד אדם מגעת שם ר"ל שאינו זוכר אותם אין צריך בדיקה", ולא ע"ז דורשין ממנו לחפש שהאדם צריך לבער את מה שהוא זוכר ולא להיכנס ל"נעדרוויך" שעל זה אומר השו"ע ד"אין צריך בדיקה", ו"אותם שאינו זוכר ממילא יהיו בטלים שהקב"ה אומר אילו היה זוכר עוונות ראשונים בוודאי היה מתחרט עליהם ושב בתשובה כמו שמתחרט ושב על אותם שהוא זוכר", והדברים מתוקים כמים קרים על נפש עייפה.

ומוסיף המגיד זי"ע עוד הלכה חשובה, עמש"כ "מצה שהכסיפו פניו חמץ" כתב המג"א "אבל אין העולם נזהרים בזה", נראה ע"ד הרמז שמרמז שיש אנשים שאומרים דברי חידודין לחבריהם ומלבינים פניהם ברבים ואזל סומקא ואתא חורא, שיש כאלו שמקיימים את ההלכה של מצה שהכסיפה פניה וכו' מכסיפים פנים אחד לחבירו, ואמנם אין אומרים ממש הונאת דברים בפירוש רק אומרים דברי חידודין [א ווערטל], וחברו ששומע ה"ווערטל" ואזיל סומקא ואתא חורא ואומר לו הלה וכי מה אמרתי כבר וכי אינך מבין ווערטלעך ומלעיג ממנו על שאינו מבין ווערטלעך ומוסיף חטא על פשע, וזהו מה שאומר "זהו חמץ גמור" ר"ל עצת היצה"ר ואומר ע"ז המג"א "אבל אין העולם נזהרים בזה",

היינו שלדאבוננו אין נזהרים בזה "כי אומרים מצחק אני" וכי אסור לעשות ווערטלעך, וזהו מה שכתוב "כמתלהלה ויורה חיצים ואומר משחק אני" שיוורה חיצים לכל הצדדים וצועק לו חבירו מדוע אתה יורה חיצים עונה הלה זה רק שחוק, ולפעמים יש אנשים שנפגעים מדיבורים אלו וזה נכנס בלבם כחץ ואפשר ממש לעשות עי"ז נזק לחבירו וממשיך העבודה ישראל "ובודאי מי שרוצה להיות ירא שמים יהי' נזהר מזה החמץ ולבערו מכל וכל". והיה אחד שאמר "כולם עושים כך" אז ענה לעומתו חבירו וכי אתה חושב שבגיהנום אין מקום לכולם כלומר שאין שום תי' שכולם עושים כך, ותדעו שזהו דבר שצריך לבער שזהו חמץ גמור שצריך לבערו.

ומדברים ב"ה לבחורים חשובים שרוצים להתכונן ליו"ט הקדוש, והרה"ק **מבארדיטשוב זי"ע** אמר שבשעה שמנקים בבית יוצאים מהעבודה הזאת מלאכים כמו התקיעות תקיעה שברים תרועה תקיעה.

והרבה פעמים כשניקיתי בבית לפסח חפצתי לעשות דווקא עבודות שמזיעים מהן, ותדעו שאותם ענינים שכתוב על הזיעה כשאופים מצות אותו דבר כשמנקים בבית לפסח זהו ענין גדול שכל טיפת זיעה היא זיעה של מצוה אשר עניינה גדול מאוד.

ואני זוכר את עצמי הרבה פעמים לעמוד ולגרד וכדו' ורציתי להרגיש קצת נעימות בזה, אז הייתי אומר הרבה פעמים זהו תקיעה וזהו שברים וזהו תרועה וזהו תקיעה והייתי מדמה שיוצאים מזה מלאכים כדי לזכור העניין הגדול של הניקיון לפסח, וכמו שאף אחד לא נהיה עייף בשעת התקיעות שיודע את מעלתו כמו"כ צריך לדעת שמזה יוצאים ג"כ מלאכים כאותם המלאכים של התקיעות.

ויותר מזה, היום היארצייט של **הרשב"ב מליובאוויטש זי"ע**, היה פעם מעשה שהרשב"ב פעם הלך עם אביו **המהר"ש זי"ע** בעיירה מסויימת וראו שם אנשים זקנים הדורי צורה הולכים עם חבית מים, ושאלו אותם להיכן הולכים עם זה, אמרו שהולכים לנקות את ביהמ"ד בשביל רבם **הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע** שמגיע לבקר בעיירה, ושאלו אותם מדוע הם סוחבים מרחוק כ"כ הלא יש באר מים קרוב לביהמ"ד וענו שהם רוצים בדייקא להתאמץ ולהזיע לכבוד השי"ת ולכבוד הצדיקים, ושאלו אותם מדוע אתם הזקנים צריכים לסחוב את זה ולנקות לבדכם מדוע אינכם נותנים לבחורים ולילדים הצעירים לעשות את זה, וענו להם וכי אינכם מבינים שאנו צריכים שייצאו מזה העבודה מלאכים ואין אנו צריכים מלאכים חלשים אנו צריכים מלאכים בריאים ושלמים, כמו שהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע אמר שייצאו מלאכים שעולים מן הקשר"ק, ואפי' שזה היה כבוד ביהמ"ד אבל הם הרגישו שגם שמנקים ביהמ"ד לכבוד השי"ת ולכבוד הצדיקים יוצאים מלאכים שכמו שעולים מן הקשר"ק.

עכ"פ צריכים לזכור שהעבודה הקודש שעושים של "בכתף ישאו" זוהי עבודה גדולה מאד, עבודת הקודש לא פחות מהעבודה של התקיעות דר"ה ומהעבודה בביהמ"ק וצריך רק להוסיף לב ומוח.

השי"ת יעזור שנוכל להתכונן ליו"ט הקדוש וכל ההשפעות הטובות ושנוזכה לשמוע קול שופר של משיח, הרבה פעמים כששומעים את הקול של ה'שואב אבק' יש שנבהלים שחושבים שזה אזעקה, אבל למעשה צריך לחשוב בחכמה שאולי זהו קול השופר של משיח, ובודאי כשמשיח יבוא יהיה כזה קול שופר שלאף אחד לא יהיה ספק אם זהו קול השופר של משיח, אבל צריך שיהיה תשוקה והגעגועים לקול השופר של משיח שיבוא במהרה בימינו אמן.

(שיחה בפתיחת ישיבת בין הזמנים דקהילתינו, יום ב' פרשת ויקרא ב' ניסן תשפ"ה)

מכתבים

ע"ד השאלה של היהודי הפשוט שאין לו השגות גדולות, ורוצה לדעת מהי הכונה היסודית שהיא הברית התיכון של ליל הסדר הקדוש.

האמת היא, שאף בעלי ההשגות והמכוונים הגדולים יודעים, שתכלית הידיעה היא לידע שלא נדעך, וכמה שמשיגים יותר, יודעים יותר כמה קצרה בינתנו מלהשיג. ולפני קיום מצוות ליל התקדש חג היו רבותינו הק' אומרים בלב נשבר את נוסח מסירת מודעה הכתוב בסיפור יעב"ץ, "רבונו של עולם אתה יודע כי בשר אנחנו ולא בינת אדם לנו ואין אתנו יודע עד מה, לכן יהי רצון מלפניך וכו' שתצרף מחשבתנו זאת הפשוטה, עם כונת בניך ידיך היודעים ומכונים כל שמותיך הקדושים והנוראים וכו', ויהי נעם וגו'".

ובודאי שאין זה פוטר שום יהודי, מלהתכוון לקראת החג הקדוש, בלימוד עניני החג בנגלות התורה, ובפנימיות התורה, כל אחד לפי השגתו. אלא שלאחר כל זאת עלינו לכוין לקיים מצות השי"ת כפשוטו, שאמר ונעשה רצונו, ומצוות צריכות כוונה, וגם טעמי המצוה הכתובים בתורה צריך לכוין.

וצריך להשתדל לעשות אותם בשמחה עצומה, באהבה וביראה. ולבקש מהשי"ת שיקובל מחשבתנו הדלה והעני, כאילו כווננו בכל הכוונות הראויות לכוין, ולעשות כל מצות החג ע"ד הצדיקים היודעים והמכוונים בכל הכוונות הראויות לכוין.

מן הראוי ללמוד בספר דרך פקודיך, שם מבאר כיצד מקיימים מצוות ליל הסדר, ובכלל זה גם מצות קרבן פסח, במחשבה ובדיבור ובמעשה.

ויהי רצון שנוכח להקריב ולאכול מן הפסחים ומן הזבחים בירושלים עיר הקודש,
ושם נעלה ונראה ונשתחוה במהרה בימינו אמן.